

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
 Inzerati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inzerati peti vrsta 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicati peti vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritičeno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, L. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopise sprejema le podpisano in zadoščaj frankovano.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
 v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
 v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—	...
6	...	72—	72—	132—	...
3	...	36—	36—	66—	...
1	...	12—	12—	22—	...

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 30% po nakazilu.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

„Ali ste, junaki, pripravljeni?“

S temi besedami je pred kratkim časom ob rimski proslavi Mussolini vpraševal svoje zbrane, od nog do glave oborožene fašiste, če so še vedno razpoloženi za boj proti vsakemu notranjemu sovražniku in pa, če bi bilo treba, tudi v neki drugi smeri.

Viharne ovacije, entuziasmični vsklik zbranih junakov so bili jasen in krasen odgovor.

V neki drugi novi smeri tedaj Mussolini očitno pripravlja in uravnava svoje junaške misli in svojo udano mu italijansko armado. Do sedaj je imel hrabri vojskovodja že več smeri. Precej nevarna in nič kaj zmagosna je Afrika. Tudi pohod na Grško se ni obnesel in izvršil v posebno premi črti in smeri, ker ga je težavna in hrapava ta pot kaj hitro pripeljala zopet domov, na vojaške — parade.

Vkljub temu se ozira v zadnjem času zopet v novo smer, kjer naj bi zrasle nove lavorike v notranjih borbah utrjenim italijanskim junakom.

Sapientni pauza — in tudi nam naj zadoštujejo te Mussolinijeve oratorične tirade in figure. Na vsak način si ne prikrivajmo, da italijanski boben poje... Mussolinijev kompas se sedaj obrača proti severu. In nikamor drugam ne meri nego na našo državo in še prav posebno na nas Slovence. Znanja je verjela, da si italijanski vročeglavi politiki zaradi raznih znanih paktov še vedno preganjajo svoje misli in sanje o Zidanem mostu, o celi Dalmaciji itd. In znano je nadalje, da Mussolinijeva politika od vsega začetka trpi na ekspanzivnih krčih in na prevelikem apetitu, ki se mu, kakor baš zopet vidimo pri slavnostnih nacionalnih banketih, kaj rad vedno le še veča in poveča.

Toda vprašanje je, ali so taka banketna razpoloženja Mussolinijeva zdrava, umestna in — nevarna ali ne. Mislimo, da se ne motimo, trdeč, da pri teh triumfatorskih klicih na korajžo — kako drugače naj definiramo ta njegov milanski-rimski entuzijazem — Mussolinijev priznava domorodno, pa tudi zelo premeteno srce misli na vso drugo muziko, kakor pravi italijanska prislovica. In vsakdo naj nam verjame, da so vsi zadnji italijanski dogodki, vsi bombasti in drugih kvalitativ polni nagovori, vse zunanje politične kretnje in notranje politični triumfi — edino le priprava — ne za našo smrt v novi italijanski vojski, pač pa za aneksijo Reke itd., brez ozira na Rapallo in St. Margherito!

Le v tem znamenju se vrši ves ta najnovejši šum in šunder. Le v ta namen se je slovenskemu življenju v sedanji Italiji smrtna vrv prav v tem zadnjem kritičnem in pripravljalnem času nategnila zopet z vso fašistovsko krivolonostjo, da se razlega jok in stok med

Brkini in Kraševci, med Vipavci in Goricani, med tržaškimi Slovenci in okoličani, ki naj postanejo vsi vkup Rezijani nove vrste itd.

In tu smo prispeli do glavnega vprašanja, katero je in ostane za nas Slovence, od nekdanj uboge trpinke, še vedno odprto in vedno bolj tragično. Kaj smo mi in ravno mi Slovenci in Primorci v obče zakrivil, da se nas hoče na ta ali drugi način živje pokopati? Ali smo mi sami krivi, da je za naša malostevilni pa zdravi in poštenu narod postala evropska minula vojska in njen konec — pravi začetek naihujšega trpljenja in pekla, prava mesnica in mesarija, kjer se nas je razsekalo in razkosalo na tri dele in kjer se nam sedaj počasi pa dosledno pušča življenjska kri in moč? Kaj smo zakrivil, da nas je na svoj način zmagoviti Italijan ravno in natanko pred petimi leti začel preganjati na vse žalostne znane načine in da se baš ob tej peti obletnici hoče slovenskemu življu, slovenskemu ljudstvu v odrešeni še vedno tako imenovani zemlji in deželi posaditi trnjeva krona na obupno glavo?

Baš te dni poteče pet let, odkar so odlični voditelji tržaških Slovencev pozdravljali generala Pettiti de Rosetto ob njegovem prihodu v odrešeni Trst. In tačas je odkritosrčni in iskreni naš jugoslovanski pozdrav zmagoviti Italiji izvenel v te-le historične besede, ki naj jih danes vnovič napišem in prepisem iz historičnega, tega ad perpetuum memoriam shranjenega dokumenta. »Nous ne doutons pas que Votre arrivée signifie pour ces terres si éprouvées et particulièrement pour cette ville, le retour de la paix et de l'ordre ainsi que le commencement d'une nouvelle époque heureuse pour les deux nations qui vivent l'une auprès de l'autre dans ces contrées...«

»Une nouvelle époque heureuse,« nova srečna doba lepših dni naj bi se tedaj pred petimi leti, na praznik grobov, začela tudi za naš slovenski narod v odrešeni Primorju. To iskreno željo je čul italijanski general Pettiti kot prvi, iskreni slovenski pozdrav naših odličnih tržaških voditeljev, katere še dandanes vsak Tržičan brez vse izjeme — to izrecno poudarjamo — smatra in spoštuje za moše-poštenjake!

Danes — pa vprašajmo: Kaj ni bil to v resnici praznik grobov? Kaj so v teh petih letih, odkar je general Pettiti poljubljil tržaško obrežje, vse doživeli, pretrpeli in prenesli ubogi naši Primorci? Koliko solz, koliko skrbi, koliko obupa, koliko trpljenja in koliko — krvi! In kaj so zakrivil, vsi ti slovenski hudočelci, ti trpinči, da se je rešila italijanska »epurazione« pričela uprizorjati na tak krvoločni, nezasluženi način? Saj so

dandanes požgani in razdejani skoro vsi društveni slovenski domovi! Saj se dandanes slavnj g. Giunta hvali, da bo v požgani tržaški Narodni dom, ki naj ostane razdrt v svojih razvalinah, dal vzdajati triumfalno spominsko ploščo. In na tej plošči slovenskega Narodnega doma v Trstu naj ostane pribito in zapisano, da je bil, da je postal požig te slovenske hiše tista iskra, ki je le še bolj vnela goreči ogenj italijanskega fašizma!

Giunta je danes tržaški Mussolini. Naj le zida in pripravlja svoje spominske plošče! Toda pomisli naj, da spomina in opomina na Kobariid — ne bo zaidal. In danes mu lahko napišem in brez vsake samohvale sporočim, da se mi, pravi poštenu Slovenci v Trstu in kisersbodi, kobariidske nesreče tedaj niti malo nismo veselili. Nasprotno, bili so to tudi za nas dnovi, polni skrbi in misli. Vse to vedo dobro poleg Tržičanov zlasti vsi oni Italijani, ki so v ujetništvu živeli med nami Slovenci in ki so se v tistih zanje črnih časih s solznimi očmi zahvaljevali nam »sentimentisti«, če smo jim »shodili na roke«, jim prekrbneli vse le količkaj mogoče udobnosti, prijaznosti, usluge, da celo italijanske časopise, vesti z doma itd. itd.

Dokazov in prič za te dandanes potrebne trditve imamo, gg. Giunta et consortes, vse polno, in sicer v Trstu, v severni in tudi južni Italiji. Pa niti z daleka nam ne pride v žalostne misli, da bi se proslavljali s temi reminiscencami in z drugimi spomini, n. pr. na sodne spise in procese, ki so naraščali pri ljubljanskih vojaških sodnih zoper toliko in toliko tržaškimi pobeglim odvetnikom, zdravnikom, uradnikom, trgovcem. Vso to in tako robo smo, na videz neinformirani, da-si takorekoč »vsegavedoč«, metali v avstrijski koš in staro šaro. In tako zavedno, če tudi nevarno, je postopal tedaj vsakdo med nami, vsak pravi Slovenec, na fronti in v zaledju!

Zategadelj nismo nikdar in nič več veseli, kadar prihaja in se bliža zopet jesenski čas in z njim vseh Svetih dan. Saj to je pač taisti dan, ko se je pred petimi leti osoreje začela, namesto tako zelo, zelo zaželjene jugoslovanske sreče in prostosti, za velik del našega slovenskega naroda baš v zmagoviti Italiji prava peklenška suženjska, nepričakovana suženjska doba. Letos pa, po vseh teh neodkritosrčnih, povsem nepotrebnih metamorfozah reškega problema in po zadnjih grozljivih nasilnostih, od katerih baš te dni odmeva vsa naša domovina, nas tem bolj prešinja bol in tuga naihujšega razočaranja. In zdj se mi ob vsem tem Mussolinijevem zvenketu, da vendar le nebo žari, hudo žari in stie!

Rešimo sokolski Tabor!

Slovanska miroljubnost in italijanska bojevitost.

Masaryk glasnik miru in sprave med narodi, Mussolini glasnik italijanske bojevitosti in ekspanzije.

Kot apostol miru in sprave med evropskimi narodi je nastopal prezident češkoslovaške republike Masaryk v Parizu, Bruslju in Londonu. Njegov miroljubni glas je zvenel prijetno pri vseh onih, ki res streme po obnovi svojih dežel in po vsistvaritvi gospodarsko dobro utrjene Evrope, ušesa pa so si mašili pred njim tisti, ki hodijo v povojnem času po krivih potih imperijalizma in zametujejo demokratična načela.

V svoji napitnici v Parizu je Masaryk iskreno naglašal udanost češkoslovaške republike miroljubnosti med Francijo in češkoslovaško trdno podlago, v Londonu pa je na Kings Collegu v odgovoru na pozdrav rektorja povdaril: Hočemo imeti novo Evropo, ki ne bo poznala več sporov in bojev med narodi, marveč bo pomenila njihovo združitev in enotno. V pogovori z novinarji je izrazil opozorjal, da njegova pot služi izključno obrambi miru in da utrjuje prijateljstva med Francijo in češkoslovaško sigurno pripomore k okreplevi evropskega ravnotežja. Dobro se zaveda vseh težkoč in nepopolnosti sedanjega časa, zato pa je izjavil, da ker so tu, se morajo premagati in odpraviti. Kako vsestranska je Masarykova miroljubnost, sledi iz članka André Tardieuja v »L'Echo National«, ki izjava, da praska vlad nima nikakega interesa, videti v svojem sosedstvu nezadovoljno, nemirno in ruinirano Nemčijo, češkoslovaška velja za pristašino sporazuma med Francijo in Nemčijo. Torej mir in sporazum pa klic po izvrševanju dolžnosti s strani vsakega! Pri recepciji v Parizu, h kateri so prišli zastopniki češkoslovaške kolonije, je rekel Masaryk: Sedaj imamo svojo državo, republiko, odlej gre za to, da vsak med nami, od najmanjšega do največjega, od najmlajšega do najstarejšega, vrši svojo dolžnost, da postane naša država vzorec republike, vzorec demokracije.

Iz ust češkoslovaških državljanov se ob vsaki priliki razlegajo pozivi za demokratično in pravično delo in tako je sporočil te dni dr. Beneš amerikanškemu ljudstvu potom »New York Worlda« spomenico, ki pravi med drugim, da je temeljila češkoslovaška politika zadnjih pet let na onih treh glavnih načelih, na katerih je zgrajena Amerika, namreč na svobodi, pravičnosti in demokraciji. Kakor so se ta načela dobro obnesla doslej, tako bo tudi v bodoče in češkoslovaška republika poskuša slediti stopnjam svoje velike ameriške sestre.

Misli in namen češkoslovaških državljanov, pred vsem njihove glave,

Masaryka, se povsem krijejo z našimi mislimi in nameni. Kakor si želi češkoslovaški narod razvoja v mirni Evropi, tako si želimo tudi mi svobodnega razmaha ob prijateljskem sosedstvu. Svoboda, pravičnost in demokracija po posameznih državah in po vsej skupni Evropi! Po tem stremimo mi Slovani skupno in soglasno.

Francija, Belgija in Anglija so ob Masarykovi navzočnosti prisegale na mir in demokracijo. Nemčija si želi v sedanjih svojih težkih trenutkih oddiha za novo življenje. Avstrija miruje — samo iz Italije doni te dni bojni glas, ki hoče zajeti tudi nekaj naše sosesčine na severu, jugu in vzhodu.

Mogočno so izzveneli akordi svečanih izjav o miroljubnosti in dobrem sožitju med evropskimi narodi iz ust velikega slovenskega misleca Masaryka. Plemenitemu njegovemu trudu sledi iz Italije odziv »crnih srca«, ki so pripravljeni na vojni pohod preko italijanskih mej kamorkoli, ali zavestno v prvi vrsti in ob prvi priliki proti Jugoslaviji. Na severu glas po miru, na jugu glas po boju!

Kako je pridušal Mussolini svoje fašiste v Milanu: Vi nepremagljivi! V septembru t. l. je preživela Italija s političnega vidika najinteresantnejšo prelukšnjo od leta 1860 dalje. Prvič je izvršila Italija v svojem političnem življenju korak absolutne avtonomije in imela je pogum, da je odrekla kompetenco ženevskemu aeropagu. Ako bi bil takrat rekel italijanskemu narodu, da naj koraka, pa bi bil korakal. Revolucija ste odpravili s palicami. Kaj pa imate danes v svojih pesteh? (Fašisti kriče: puške, muškete, bombe. In kvšku so dvigali svoje orožje.) Ako se je mogla storiti revolucija s palicami, se pa danes brani revolucija z vašimi orodjem, z vašimi puškami. Vi ste izraz duše vsega italijanskega naroda. Ako bodo jutrišnje žrtve težje od včerajšnjih, ali jih vzdržite? (Soglasen krik: da!) Ako bi jaz jutri zahteval to, kar bi se utegnili imenovati najvišja preiskunja discipline, ali mi jo nastje? (Da!) Ako bi jutri dal signal za alarm velikih dni, takih, ki odločujejo o usodi narodov, ali mi odgovorite? (Da! Prisegamo!) Ako bi jutri rekel, da treba znova začeti in nadaljevati pohod do kosca proti drugim smerem, ali boste korakali? (Da, da! Navdušeni krik!) Nastopila je spomlad, vstajenje plemena, ljudstvo postaja narod, narod postaja država, ki išče po svetu poti svoje ekspanzije. Tako govori Mussolini, ki proslavlja prvo obletnico fašistovskega pohoda v Rim. Kaka razlika med njim in Masarykom!

Claude Farrère — prev. Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

58

Poročim se z Marto Abelovo — ta misel je Mévilu popadla v neki mrzlični uri. Med navade in redovitosti njegovega življenja je prišel zakon kot pes med klegje. Že ob sami besedici je Torral prasinil v smeh in Mévil je osramočen spraval to domislico v predal svojih novosti. Toda kmalu mu njegove navade in redovitosti niso bile več nekaj posebnega. Ker je ljubil dve ženski in obe iz daljave, je postal nenadoma za vse druge nezmožen.

Nič več ni mogel ljubiti. Sprava je občutil to kot neko zopernost, ki je pa ni mogel premagati; kmalu pa je spoznal, da se skriva za tem nekaj groznejšega, namreč: nezmožnost. Torral, ki mu je stal prijateljsko ob strani, je zahteval, da si pridržijo nekaj ljubice: bavil pa se je z njimi kot starec... Dasi je imel šele trideset let, je bil po videzu starejši in razklanost njegovega mozga se mu je zrcalila na obrazu, ki je bil sicer še vedno lep, a upal.

Zdaj pa je uvidel, da stopa k brezdnu in da bo vsak izhod dober, le da uide.

V istem času se mu je vest o Fierceovi zaroki zazdela kot vzgled, ki mu mora slediti. Spet se je oprijel svojega načrta, ki se mu je privadil in ga kmalu imel za izvrstnega in pametnega, prikladnega

ga za vse še nejasne želje. Od sedaj je hotel svojo zadevo spraviti v tek. Toda pri prvem srečanju je spet zagledal oči sfinge, ki so ga motrile s premirnim pogledom. To ga je osupnilo; močlal je in odšel.

Oči Marte Abelove. — Ko je bil Mévil sam, je prvič mislil nanje. Kaj se je skrivalo za temi mrzlimi, črnimi svetilkami? Mnogo žensk je ljubil, videl je njihovo dejanje in nehanje; poznal je njihove običajne pogone: čistilhepie, ničemurnost, čutnost in — samogoltnost, ki vse ostale obsega. Kaj se je skrivalo za očmi Marte Abelove? Bila je sfinja, prav tako na zunaj kot na znotraj. Ni je več poizkušal odgonetiti in ojuočil se je za bolj praktične prevdarke. Gospodična Abelova je imela dvajset let, bila je hči-edinka, dobro vzgojena in zelo lepa; — da, toda brez dote; — guvernerjev namestnik je bil do vratu zadolžen — da, bila je brez dote in preposebno lepa, kar ga je vznemirjalo in ga odbijalo — skratka, ti obzirni niso bili zakonu nič kaj prikladni. On, Mévil, pa je bil mlad, imel je svojo klientelo, bil je na dobrem glasu in tudi ne brez premoženja; bil je brez dvoma »dobra partiija«, čemu ga torej ne bi vzela?

Čemu ne? Ozrl se je v zrcalo: bil je lep, prav tako lep kot ona. Se istega večera se je odpravil k Marti in — se spet plašno vrnil.

Dva dni pozneje, ko je že od ranega jutra pohajkoval po cesti, je srečal Torrala, ki je šel zaujetoval.

»Nocoj se vrne Fierce s svojo Avalancheo«, je dejal inženir. »Pravkar sem bil pri guvernerju: vstaja je zadušena, tako vsaj pravijo.«

»Ah«, je odvrnil Mévil, »Fierce pride?« Fierceova poroka ni bila nikaka tajnost več, zaroko so že koi objavili.

»Da«, je ponovil Torral. »Fierce pride, ta ubogi norček! Sylve sta se včeraj povrnila iz rta sv. Jakoba. Brez dvoma bo preživel večer v tej družini. Fierce pa družina! Ah, mislim sem, da je pač močnejši. Sicer pa, pustiva to. Nocoj večerjava skupaj?«

»Ne vem.«

»Če ne več, potem se strinjaš. Zdriniti se moraj, mali moj. Ob osmi v krožku ali pa malo prej v ulici Catinat.«

Ko je bil Mévil sam v svoji sobi, se je vsedel in si naslonil lice na roko.

Fierce se povrne. Poroči se. Torej še civiliziranci vendarle in navzlic svoji propalosti in utrujenosti morejo izbrati čistega dekleta in se poročiti kakor to delajo barbari.

Da, to je bilo mogoče. Več ur si je to gotovost ubijal v glavo. Ob štirih je poklical svojega vozača. Pred odhodom je pomislil, da sliči njegova pot na ogledne dvoboje. Nekajkrat je prisostvoval dvobojem; poznal je pomirjačoče praške, ki ojačajo slabotna srca; na vso srečo je izpil tako čašico. Tonkinška tekača sta hitro, skoro prehitro tekla,

Pripravljalo se je k nevihti in nebo je viselo nizko nad zemljo. Jutraj je deževalo — prvi nalič monsuna; tudi je kazalo, da bo zvečer lilo. Ovci so bile vse blatne. Tekanja sta se vstavila, da odkrijeta streho in pregrneta usnjato odejo za noge; Mévilu se je zdel ta odmor zelo kratek. Ko je voziček pridrdral do palače, so kanile prve deževne kaplje. Tonkinca pa sta se napela in zavezila na stopnišče in gospod je izstopil v obokano stebrišče, ne da bi si zmočil platnenih čevljev. Stražnik je naglo plosknil z nogama in se zbral z orožjem na rami. Boy, ki je baš prišel iz dvorane, se je naglo umaknil in pustil Evropejcu prosto pot.

Mévil je vstopil. Dvorana je bila prazna, vrata v sprejemnico so bila odprta; šel je dalje. Pijača, ki jo je zavžil, mu je razgrevala kri in skoro prav nič se ni zbal, ko je zagledal Marto. Sama je sedela pri klavirju čitala je partituro, njene odlične roke so mirovale po tipkah. Preproge po tleh so ječale pod Mévilovimi koraki. Okrenila je glavo in se približala obiskovalcu, ki mu je podala roko. Vsedla sta se drug proti drugemu. Vljudo se mu je zahvalila, ker se ni zbal naliva: voda se je zdaj odtekala od šip, in sprejemnica, že itak temna kot vse anamske sprejemnice, je sličila grobnici ali votlini. Mévil je pomislil, da je to morda zares votlina, votlina sfinje, ki trga tu svoje žrtve.

Vendar pa je poizkušal napad, toda namesto da bi ubral ravno pot, je raiši iskal vijug. Na misel mu je prišla Fierceova poroka s Sylvo.

Mussolini vidi pred seboj le mlade oborožene bojovnike, puške, bombe, goni jih na pohod in poziva na pripravljenost, da prestopijo državne meje in napadejo sosedo, ekspanzija Italijanstva na široko mu lebdi pred očmi.

Iz Prage je šla po Evropi misel mirotvornosti in demokracije, iz Rima hodi po Italiji misel bojevitosti in ekspanzije.

Turbulenten element prve vrste v Evropi je danes Italija in proti taki Italiji mora nastopiti odločno ves mirotvorni del Evrope.

Dunajsko pismo.

Spomni na Vukašina Petrovića. — Poštni tarifi. — Izvoz kron. — Bivša naša banka.

Kljub povojnim težavam se ni skrajšalo število dunajskih dnevnikov. Celo novi so nastali, kakor n. pr. »Der Tag« in »Die Stunde«. Ali kvaliteta nekaterih je postala zelo dvomljiva. Lov se za senzacionalnimi in ni jim dovolj vsakodnevnega traja, segajo tudi daleč nazaj in po krinko današnje svobode prinašajo senzacije iz polpreteklih dob in tudi že zgodovinsko zastarelih časov. Tako je neki list prinašal dva meseca senzacionalna odkritja in neoporečno resnico o tragediji iz Rudolfa in Mayerlinga. Koncem konca smo izvedeli proketo malo novega, ali vsak dan je bil zaključek tak, da smo mislili: aha, jutri počij, jutri izvem strašne reči. Ali bili smo razočarani — in list je delal izborni kupčijo. Vsaj po obliki senzacionalnih dogodkov se je tem pridružil tudi bivši srbski državnik, ki je dolgo vodil usodo srbskega naroda, bivši ministrski predsednik Vukašin Petrović.

Danes je že 51. nadaljevanje kar v dveh dnevnikih »Mittag« in »Allgemeine Zeitung«, v katerih priobčuje svoje, sicer zelo zanimive spomine pod bošničnim naslovom: »Kulissegeheimnisse der Weltgeschichte«. To čtivo pa je za nas jako zanimivo, ker kaj živo opisuje temne čase srbske zgodovine in gospodstvo Nemcev v Srbiji za časa okupacije. — Petrović je bil minist. predsednik zadnja leta nesrečnega Aleksandra Obrenovića. Živo nam opisuje svoje boje z Aleksandrom do zaroke z Drago Mašićem, kako mu je odsvetoval, kaj vse je storil, da bi preprečil to sramoto srbskemu narodu in kako se je končno moral umakniti Hristiću. Pozneje je živel na Dunaju in opisuje svoje zveze z zarotniki, ki so sklenili narediti konec... kako so ga izvršili. — Nato opisuje znan atentat na Milana in trdi, da je bil uprizorjen iz ruskega poslanstva. — Obširno se bavi z vzroki srbsko-bolgarske vojne, kako je on — Petrović bil proti, a je vseeno moral na Dunaj, da tu najame posojilo tudi pod najbolj sramotnimi pogoji. Tu mu je Kalnoky, takratni zunanji minist., odločno odsvetoval in istotako cesar Fran Jožef, ki mu je dejal, da vojna Srbiji v najboljšem slučaju nič ne prinese. Ali Milan ni ubogal, prišlo je do nesrečne vojne, na kar je bilo konec tudi njegove vlade. Ko je umrl Milan in ga je dal Fran Jožef pokopati v nekem srbskem samostanu, in ko je akademija znanosti razpisala natečaj za najboljši spis o Milanu, — se ni oglasil nihče. Tako je bil pozabljen ta kralj...

Ne vem, dali je Petrović še kje drugod priobčil te svoje spomine, rečem pa, da so pisani tako zanimivo in na videz stvarno, da se bodo naši zgodovinarji morali ozirati na ta njegov spis...

Zopet hočejo povišati poštno prispevke za 50, telefonske pa kar za 100 procentov. Poštni minist. ima baše 109 milijard deficita na leto in hoče ga kriti iz rednih dohodkov, ali k temu pridobiti še 120 milijard za nove investicije tako, da bodo imeli v Avstriji vzoren telefon. — Tej vzornosti pa se interesi upirajo in menijo, da imajo v tej državi polno najnujnejših potreb, ki morajo priti prej na vrsto in se dotle morajo ljudje zadovoljiti tudi z manj vrednim avstrijskim telefonom. Pogajanja se nadaljujejo. Ako ostane pri tej nameri, bo stalo navadno pismo v Jugoslaviji 3000 K, dočim stane v vse sosednje države le 2400 K. Čemu smo mi edini v isti vrsti z Avstralijo? Z novo trgovinsko pogodbo naj se popravi tudi ta nerednost.

Avstrijska valuta je baše že tako stabilizovana, da hočejo dovoliti prost izvoz avstr. kron v vsaki množici, kakor je že davno prost izvoz tujih valut. Koliko simnosti manj nasproti nam tam dol! — V resnici mora presoditi vsak otročja, da tisto branje po žepu na progah proti Mariboru ni le nedostojno in žaljivo, marveč tudi nesprejemljivo. Ako kaj škodi prenos denarja za potrebo preko meje, tedaj se to ne godi v potniških vlakih. — Dinar raste in pada tako čudovito naglo in brez vidnega povoda, da se finančniki temu kar ne morejo dovolj načuditi. V petih dneh smo imeli pri enem dinarju nad 50 K razlike. Čitam danes v resnih listih, da je temu krivo neugodno notranje stanje države, zlasti na Hrvaškem. Ali naj bo to res?

Dunaj se poučava z neštevilnimi vrtili in parki. Zdaj so otvorili še zmagaj v Währingu 63.000 kv. metrov velik park tam, kjer je stalo pokopališče, ki so ga bili zaprti leta 1874, ko je bilo odprto znano centralno pokopališče. Iz pijete do znamenitih mož iz dunajske prošlosti pa so ohranili vse spominske plošče in jih razvrstili v Denkmäler. Tu so n. pr. zaslužni župan Wohleben, politik Gentz, šolnik Vierthaler, operni pevec Wild itd. in znameniti borci leta 1848, na barikadah za svobodo.

V naših časopisih še nismo našli na obširno razpravo o Reki v pariški »Illustration«, ki je pisana popolnoma v našem smislu in daje dobrohotne ali

oslojene lekcije italijanskim prijateljem. Narodnostno razmerje pojasnjuje s številom prebivalstva po narodnosti skupno s Sušakom, ki ga ni mogoče v tem slučaju ločiti. V spisu je tudi več slik.

Ko sem v turek hotel vstopiti v čakalnico Jadranske banke, da čitam po navadi tri naše liste, ki jih jaz ne doživim, mi je sluga zabranil vstop, češ, da zdaj ni tam nič več zame in za Jugoslovane... V Sloveniji znani ravnatelj Haas je šel na dopust in na njegovo mesto se je vsedel Samuel Bronner. Kaj pomeni to? Ali zavod res ni več naš?

Telefonska in brzojavna poročila Finančni odbor.

Ekspozice finančnega ministra. — Ravnotežje v budgetu.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Finančni odbor narodne skupščine je imel edini izmed vseh ostalih odborov redno plenarno sejo. Na dnevnem redu je bil državni proračun za leto 1923—24, ki ga je predložil finančni minist. pred tedni narodni skupščini. Razvila se je načelna debata o proračunu.

Finančni minist. dr. Milan Stojadinović je uvedel načelno debato z daljšim ekspozicijem. V glavnem je konstatiral, da je v tem dosegeno v materialnem kakor tudi v formalnem oziru popolno proračunsko ravnotežje. Do sedaj so izkazovali proračuni deficit, sedanj je prvi iskren proračun brez deficita. V ekspoziciji je nadalje finančni minist. omenjal rekapitulacijo podatke o proračunu.

Po predloženem računu znašajo redni in izredni dohodki 10 milijard 344 milijonov (redni 8.737.694.905 Din in izredni 1.606.305.095 Din). Pripomniti je, da izkazuje tiskani proračun na rednih izdatkih 240.593.738,35 Din in na izrednih izdatkih 744.162.483 Din, tako da bi skupno znašali izdatki 984.756.221,35 D. Vlada pa mora upoštevati razne druge izredne kredite, tako da je celokupna proračunska vsota popolnoma izravnana. V nadaljnjih izjavah je finančni minist. esificiral razne temeljne razlike med predloženim proračunom in proračunom za leto 1922—23. Navajal je med drugim kredite, ki se imajo uporabiti za graditev raznih železniških prog, dalje o izrednih kreditih za oboroževanje vojske. Konstatiral je, da je naša država edina, ki gradi v Evropi največ železniških prog. Ekspozice dalje navaja razne finančne transakcije, ki bodo ojačale dohodke državne blagajne. Koncem svojega ekspozicija je finančni minist.

ster naglašal realnost proračuna in je s posebnim poudarkom omenjal končno stabilizacijo naše valute, kar je najboljše jamstvo, da temelji njegova finančna politika na solidni podlagi in da ni zgrajena na pesku.

O ekspoziciji finančnega ministra so stali poslanci opozicije kratka vprašanja in pripombe. Debata je bila zelo kratka, na kar se je finančni odbor razdelil v svrhu podrobneje proučevanja proračuna v tri sekcije:

I. sekcija: Proračuni finančnega ministarstva, vrhovne uprave, vojnega in železniškega ministarstva in ministarstva za agrarno reformo.

II. sekcija: Proračuni ministarstva pravde, za narodno zdravje, za vere, za zunanje zadeve, za konstitucijo in za socialno politiko.

III. sekcija: Proračuni za notranje zadeve, za javna dela, za pošto in brzojave, za šume in rude, za poljedelstvo in vode ter proračunske rezerve. Izvoljeni so bili predsedniki posamičnih sekcij. Sekcije danes nadaljujejo razprave.

K proračunu je treba omeniti, da znašajo obresti in amortizacije za državne dolge celokupno 149.351.911,25 Din. Za dolge Srbije znašajo 45 milijonov 998.550, za nove dolge kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev znašajo 98.570.820 Din. Od ostalih pokrajin znašajo obresti za dolge Slovenije 284.217 Din. Od tega zneska odpadejo na amortizacijo, obresti in druge postanske stroške vojvodine Kranjske: za 4 odstotno deželno posojilo iz l. 1888, 99.492, 4 in pol odst. deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911 112.500, 4 in pol odstotno deželno posojilo iz leta 1917 67.550 in razni stroški 4675.

Proslava fašistovske obletnice v Gorici.

Značilen govor slovenskega župana.

— Gorica, 30. oktobra. (Izv.) Gorško mesto je proslavilo včeraj obletnico fašistovskega pohoda v Rim. Na proslavo je prišel tudi prefekt iz Vidma. Travniki sredi Gorice je bil poln občinstva, družtev, zastav, fašistovskih vrst. Pred cerkvijo Sv. Ignacija je bila maša. Potem se je razvila ogromna povorka. V gledališču je govoril najprvo komisar lokalne fašistovske organizacije Venezia, naglašajoč, da je duša Gorice fašistovska že 50 let, ker se je borila vstrajno in goreče proti barbarom in tlačiteljem. Prefekt Pisenti je imel daljši govor, v katerem je pripovedoval, da s pohodom v Rim fašizem ni končal svoje naloge, marveč danes še mora prav umeti fašizem vsi in delati z udanostjo in ljubeznijo za njegove nadaljnjše naloge. Omenjal je važnost goriskega mesta sredi velike obmejne pokrajine in odgo-

vornost za izročeno jej najtežjo črto vzhodne meje!

V magistratni dvorani so se zbrali pozneje tudi okoliški slovenski župani in župan Obiljubek iz Kojsega je imel na prefekta takle nagovor: »Prešvetli gospod prefekt! Ob obletnici fašistovske zmage, obnoviteljske duhov in priporočilne italijanske pravice, obnovljamo tudi mi župani, ki zastopamo drugorodno prebivalstvo, radostni, da pripadamo močnemu Italiji, katero je rešil in jo vodi Voditelj, slovesno prisegemo zvestobe in obljubljamo svojo natančno, viteljšo podvrženost fašizmu in iskreno sodelovanje z našo fašistovsko vlado. Pozdravljamo Vas najudaneje kot vrednega zastopnika močne in pravične fašistovske vlade.« — Prefekt mu je z dovoljen segel v roko.

Smrt Bonar Lawa.

— London, 30. oktobra. (Izv.) Bivši minist. predsednik Bonar Law je danes umrl na pljučnici. Obolil je pred dnevi in je bila katastrofa nezgledna.

Bonar Law. (Izgovori Lo) Škotskega pokolenja, je bil rojen l. 1858 v New Brunswicu v Kanadi, od koder je pozneje kot mlad trgovski potnik prišel v svoje prvotno domovino na Anglijo oz. na Škotsko. Bil je navaden trgovec-železnar, vedno zvest programu konservativne stranke. Leta 1911. ga je konservativna stranka radi njegove doslednosti in vstrajnosti v agitaciji in v delu imenovala za voditelja stranke. Bonar Law ni bil individualnost političnega tipa, ki bi se odlikoval po lepi znanosti, po eleganci, po govorniški zmoglosti in drugih lastnostih, ki jih zahtevajo Angličani od politika. Bil pa je Bonar Law neobičajno delaven in vstrajen, v svojih ciljih pa do skrajnosti dosleden. Kratko, Angličani so ga označevali kot ideal »self made man«. V poslanski zbornici se je odlikoval z globoko kritiko vladine finančne in carinske politike. Posebno pozornost so vzbudile njegove smernice svobodne trgovine, ki jih je Anglija pozneje popolnoma osvojila.

Bonar Lawu se je končno posrečilo, da je razbil kondicijo konservativcev in liberalcev ter tako povzročil padec Lloyd Georgejeve kabineta, ki je bil eden njegovih glavnih nasprotnikov. Pri hanskim volitvah v parlament je s svojo vstrajnostjo dosegel zmago konservativcev in tako tudi sestavo konservativnega kabineta, katerega je načeloval do letošnje spomladi. Radi slabega zdravja je Bonar Law govedel

mesto angleškega premierja svojemu sodrtniku Baldwinu. Bonar Law je v parlamentu zastopal vedno škotsko mesto Glasgow.

Železniška nesreča pri Mariboru.

Velika materialna škoda.

— Maribor, 31. oktobra. (Izv.) Danes zjutraj se je na Tuzni pri Mariboru dogodila velika železniška nesreča, ki pa k sreči dosedaj ni zahtevala človeških žrtv. Brzovlak št. 204, ki je privozil ob 1.25 iz Budimpešte, je pred postajo Tuzna pri Mariboru navzile signalnemu znamenju »Stoj« zavrnil na postajo. Istočasno je iz postaje odšel toverni vlak št. 821. Oba vlaka sta s silovitostjo treščila drug ob drugega. Več voz z obema lokomotivama je skočilo s tira.

— Maribor, 31. oktobra. (Izv.) Danes ob 1.25 je po uradnem poročilu zavozil z največje hitrosti brzovlak št. 204, prihajajoč iz Budimpešte v toverni vlak št. 821, ki je ravno izvozil iz postaje Tuzna. Vzrok trčenju obeh vlakov je nepravilnost strojevodje. Materialna škoda je velika. Poškodovani so trije vozovi brzovlaka in dva vozova tovernega vlaka. Poškodovani sta tudi dve lokomotivi. Človeških žrtv ni bilo. Težko poškodovan je kurjač, ki si je zlomil roko, strojevodja je dobil samo lahke telesne poškodbe. Več potnikov je pri trčenju dobilo pranke. Takoj ugotovljeno preiskava je dognala, da strojevodja ni pazil na znamenje »Stoj«. Brzovlak je imel dve uri zamude. Tudi drugi vlak se gnil z 40 in več urno zamudo.

Reško vprašanje se reši via facti.

— Rim, 30. oktobra. (Izv.) Beogradski in rimska vlada sta se sporazumeli, da se otvori železniški promet med Brajdico in reškimi pristaniščem in to brez vsake omejitve. Politični krogi toimačijo ta sklep tako, da se potem naredi via facti ima izvršiti rapalska pogodba. Italijanska vlada ima dovoliti kredite, da se obnovi za časa fašistovskih izredov in navalov porušeni mostovi med Brajdico in Delto.

— Rim, 30. oktobra. (Izv.) Italijanska vlada je obvestila reškega guvernerja, da se ima omejitve, nahajajoče se med staroreško mejo in Kantrido in oblično Vološko, na katerem biva okoli 3000 prebivalcev, ki niso dosedaj vedeli, kam naj pripadajo, priključiti reški državi.

— Reka, 30. oktobra. (Izv.) Povodom obletnice fašistovskega pohoda na Rim je reški guverner izdal oficijelen proglas, v katerem omenja kratko gibanje za pripojitev Reke Italiji. Reški fašisti pa so k temu proglasu izdali letake, v katerih zahtevajo takojšnjo aneksijo Reke.

Ministrski svet.

Načrt razdelitve uradnikov izgotovljen.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Sročna seja ministrskega sveta je trajala od 17. do 20. ure. Glavna debata se je razvila o načrtu razdelitve uradnikov v kategorije in skupine v smislu novega uradniškega zakona. Razdelitev je zelo komplicirana. V smislu zadnjega sklepa ministrskega sveta je minist. pravde izdelal načrt o razdelitvi uradnikov v kategorije in skupine. Ta načrt razdelitve oz. zadnja navedba je bil izdelan tekom dveh tednov. Na sročni seji je ministrski svet razvil načelno debato o tem načrtu. Zaključna razprava še ni izvršena in bo ministrski svet razpravljal še na prihodnjih sejah.

Zanimivo pa je, da namerava vlada naredbo o razdelitvi uradnikov v kategorije in skupine v smislu uradniškega zakona objaviti že jutri 1. novembra v »Slovenskih Novinah«. Podrobnosti razdelitve še niso znane.

GLAVNI ORGAN DEMOKRATSKE STRANKE.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Demokratski klub je imel sročni sejo, na kateri je razpravljalo o izdajanju glavnega organa demokratske stranke. Določen je poseben odbor iz poslancev Ljube Davidovića, Svetozarja Pribeševića, dr. Kosta Kumanudija, dr. Šumenkovića, dr. Voje Marinkovića, dr. Šečerova, Agata-novića in dr. Borisavljevića, ki ima prevzeti funkcije redakcijskega odbora glavnega organa demokratske stranke. Nekateri predlagajo, da se imenuje ta organ »Odliek«, drugi zopet so za staro ime »Demokratija«. Sprva bo izhajal list samo dvakrat na teden, s 1. januarjem pa postane dnevnik.

Demokratski klub je tudi izključil iz stranke Miljutina Rajčica, ker je v zadnjem času ljuto napadel Ljubo Davidovića in poslanca Pečića.

REDUKCIJA POŠTNEGA URADNIŠTVA.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) V ministarstvu pošte in brzojave je bil svoječasnno izdelan načrt o redukciji poštne in brzojavne uradništva, oz. nameščencev. Po tem načrtu bi se imela ukiniti mesta generalnega ravnatelja in mesta ravnateljev v posamičnih pokrajinah. Ta načrt ni dobil odobrenja v ministrskem svetu. Mesta generalnega ravnatelja in mesta ravnateljev v raznih pokrajinah ostanejo še dalje.

Sporazum z Bolgarsko.

Plačilo rekvizijskih terjatev.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Šef jugoslovske delegacije za pogajanja z Bolgarsko dr. Mileta Novaković je včeraj prispeal iz Sofije v Beograd. Poročilo je predsedniku vlade in zunanjemu ministru o poteku pogajanj v Sofiji glede plačila rekvizijskih terjatev. V zunanjem ministarstvu je dobil navodila za podpis sporazuma med Bolgarsko in našo kraljevino glede rekvizijskih terjatev, katerih celokupna vsota znaša okoli 200 milijonov bolgarskih levov. Dr. Novaković danes dopoldne odputuje v Sofijo.

KAOS V NEMČIJAH.

NOVA SAŠKA VLADA. — SPOŠTEN KAOS. — POOSTREN KONFLIKT MED BERLINOM IN BAVARSKO. — PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO.

— Dresden, 31. oktobra. (Izv.) Sročni sejo se je sestel saški deželni zbor, da kratko razpravlja in v zvezi na znanje skleske frakcije o položaju. — Sestavo nove vlade je prevzel dosedajni minist. za narodno gospodarstvo — socialni demokrat Fellbach. Notranji minist. Liebmann obdrži svoj portfelj notranjih zadev, ravnatelj justicijskega minist. Druge portfelje zasedajo izključno socialni demokrati. Demokratije in ljudska stranka so zagotovile novi socialistični vladi podporo. V zadnjem kritičnem momentu je skušal Zooner pridobiti za se leve socialiste in komuniste.

— Berlin, 31. oktobra. (Izv.) Politični, gospodarski in finančni kaos Nemčije je vedno večji od dneva do dneva. Na Turinškem je opaziti nove koncentracije gl-

banje nemških nacionalistov. V zasednem ozemlju so dnevno izredni nemiri. Mnogo je slovenskih žrtv. Iz Saškega propagirajo komunisti generalno stavko delavstva vseh strok in kategorij.

— Berlin, 31. oktobra. (Izv.) Spor med državno vlado in Bavarsko je tako poostren, da je računati na meščansko vojno.

TAJNE NITI GRŠKE PROTIVOLUCIJE.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Današnji beogradski listi objavljajo izjave grških begunccev, ki so tekom zadnjih dni pobegnili na naše ozemlje v Gjev-gjelijo in Bitoli. Ti begunci pripovedujejo o glavnih povzročiteljih protivolucije, naglašajoč, da so glavno vlogo imeli prijatelji bivšega kralja Konstantina, pred vsem pa princ Nikola in pa bivša kraljica vdova Sofija, ki je igrala med svetovno vojno zelo dvomljivo vlogo napram zaveznikom.

Turčija — republika.

— Angora, 30. oktobra. (Izv.) V narodni skupščini je sprejel predlog, s katerim se proglašaja Turčija za republiko.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Ministarstvo zunanjih zadev je včeraj sprejelo iz Carigrada brzojavno poročilo, da je angorska skupščina proglašala Turčijo za republiko in imenovala Kemal pašo za predsednika republike. Izmed paši je poverjena sestava nove vlade. Skupščina je tudi proglašala razširjenje teritorija republike na evropski del, ki je bil priznan Turčiji v lausanski mirovni pogodbi.

Politične vesti.

— Iz Ljubljane dobivajo vesti šele iz Beograda — zagrebški listi namreč. dejstvo eklatantno izpričuje, da je Beograd Ljubljani mnogo bližji kakor Zagreb. Zadnji »Hrvat«, glasilo hrvatske zajednice, priobčuje namreč brzojavno poročilo iz Beograda z dne 30. oktobra, ki vsebuje: »Dr. Korošec je prisostvoval velikemu zboru meščanov, ki se je vršil v dvorani Uniona v Ljubljani in ki je bil sklican od posebnega akcijskega odbora, v katerem so bili zastopniki vseh strank v Sloveniji. Predmet zboru je bil protest proti zatiranju naših sorodnikov v Julijski Benečiji.« — Za to veliko manifestacijsko zborovanje je torej »Hrvat« izvedel šele iz — Beograda. Potem se ni čuditi, ako v Zagrebu še danes niso dobili vesti o zatvoritvi hrvatskih šol in o izgonu hrvatskih učiteljev iz Istre. Ako dobe te vesti iz Beograda, se morda tudi še na Hrvatskem odločijo k protestu.

— Z bombami nam grozi sobotna »Orjuna«. Prav, samo to pravimo: Ako se je »Slov. Narod« kdaj v narodnem oziru toliko pregrešil kakor »Orjuna« v kratki dobi svojega obstanka, potem svobodno vam, dvignite pest in uničite ga z — bombami in granatami...

— Ljuba Nešić odpotoval v Prago. Naš novi praški poslanik Ljuba Nešić je odpotoval na svoje službeno mesto.

— Hrvati in italijanska nasilstva. Kakor slovenske šole v Primorju, tako je odpravila italijanska vlada tudi vse hrvatske šole v Istri ter izgnala nebroj hrvatskih narodnih učiteljev. — Ta akt brutalnosti in barbarstva je izzval vihar ogorčenja po vsej Jugoslaviji in v Sloveniji so se združile vse politične stranke ter sklenile na številnih shodih enodusen protest proti temu italijanskemu nasilstvu. Pričakovali smo, da se za vzememo za zatiranje svoje istrske brate tudi Hrvatje. Nadejali smo se, da se bo v ogorčenju dvignila vsa Hrvatska z Zagrebom na čelu, in da bo izšel plamteč protest proti krivicam, ki se gode Hrvatim in Slovincem v Julijski kraljini, iz vseh hrvatskih centrov. Toda prevarili smo se! Hrvatska je ostala ravnodušna, kakor da bi je čisto nič ne brigala usoda istrske raje. Kam jadraro na Hrvatskem? Ali je res slepa plemen-ska in strankarska strast že udušila vsako plemenito narodno čustvo? Spominjamo se še nedavne prošlosti, ko je Zagreb vodil kolo v vsakem narodnem pokretu in bil glasnik narodne ideje in odpora proti tujemu nasilstvu. In danes? Danes Zagreb molči in nima besedice protesta proti temu, da Italijani zapirajo hrvatske šole v Istri in izganjajo iz dežele hrvatske učitelje. Vidi se, da je radičevski duh udušil v Hrvatih ne samo smisel za narodno državo, marveč že tudi vsako narodno čustvo-vanje. Nesrečno hrvatsko ljudstvo!

— Socijalisti proti italijanskim nasilstvom. Načelstvo socialno-demokratske stranke je sprejelo tole resolucijo: Pokrajinsko načelstvo socialno-demokratske stranke Jugoslavije za Slovenijo izraža svoje globoko sočutje z ročnimi in duševnimi delavci Julijske Benečije, ki jim jemlje italijanski fašizem s svojimi ukrepi proti slovenskemu solstvu in tisku možnost od izobraževanja. Zlasti pa obžaluje, da dajejo taki ukrepi nacionalnemu šovinizmu novega netiva in otežujejo mirno sožitje med Jugoslavijo in Italijo. Zaupajoč, da tli med nasiljem šovinistične Italije, potlačen, a ne uničen duh večje Italije, ki vidi bodočnost svoje domovine v mirnem sožitju, v mednarodni zajednici, računamo nanj in izjavljamo, da more računati tudi on na nas.

= Lahi tudi proti Nemcem. Iz Inomosta poročajo listom: Rimska vlada je izdala naredbo, po kateri se mora ukiniti pouk v nemškem jeziku na južnem Tirolskem. Člen 4. se glasi: Na vseh elementarnih šolah laškega kraljevstva se vrši pouk v državnem jeziku, Cl. 17 pa pravi: Začenši s šolskim letom 1923/1924 se bo na šolah s tujim (nemškim) jezikom poučevalo v italijanskem jeziku. Prihodnje leto se bo poučevalo v italijanskem jeziku v drugem razredu imenovanih šol itd. zaporedoma v naslednjih letih. Pouk v drugem jeziku se bo vršil v posebnih urah. — Lahj dajo čutiti svojo moč tudi Nemcem, ki sami niso nič boljši od Laha, saj so naši koroški bratje brezpravna raja pod dunajsko vlado ter tudi glede šolstva na slabšem kakor v rajni Avstriji. Tri leta zlorablja Lah in Nemec slovensko potrpežljivost. Quousque tandem!

= Premestitev velikih županov. Veliki župan kosovske oblasti Milan Srečković je premeščen v moravsko oblast, veliki župan moravske oblasti Aleksander Savić pa v kosovsko oblast.

= Koliko milijonov so pok. Stojanu Proticu podkralj bivi srbski opozicionarci in v Jugoslaviji njegovi ljubi demokrati nasprotniki. Sedaj pa je umrl v najskromnejših razmerah in listi poročajo, da je zadnja leta preobračal svoje obleke. Skoraj pol stoletja je igral v političnem življenju ugledno vlogo, opetovano je bil finančni minister, pa ministrski predsednik, a po izstopu iz političnega življenja mu je ostala borna pokojnina državnega svetnika v iznosu mesečnih 1200 dinarjev. Tudi primer, kako »solidna« in »poštena« je klevetniška kampanja gotovih političnih strank.

= Dr. Beneša sporočilo ameriškemu ljudstvu je prinesel dne 28. okt. New York World in se glasi takole: Češkoslovaška je država, ki je med novimi in mladimi državami po evropski vojni pokazala mnogo življenjske moči. Mnogi vprašujejo, kaj je dalo temu povod, in morda ne bo neumestno, ako navedem ameriški javnosti nekaj razlogov. Diplomatično je nastala Češkoslovaška republika med vojno prav za prav na francoskih in ameriških tleh. Predsednik Masaryk je razglasil v Piladelfiji neodvisnost Češkoslovaške republike v isti dvorani, kjer je bila v letu 1770. proklamirana svoboda Zedinjenih severoameriških držav. Češkoslovaško politiko so doslej vodila tri velika načela, ki so predvsem ameriška: svoboda, pravičnost in demokracija. Ako so se ta tri načela v ravnokar preteklih petih letih obnesla, se bodo obnesla i v bodočnosti in Češkoslovaška republika se bo tudi v bodoče trudila, da bo korakala po stopnjah velike ameriške sestre.

= Odprava slovenskih šol v Juljski krajini. Preteklo nedeljo so razni listi poročali, da je italijanska vlada preklicala svojo znano naredbo, s katero se odpravljajo pouk v slovenskem jeziku v osnovnih šolah v Jul. Krajini. Naš list te vesti ni zabeležil, ker se mu je od vsega začetka zdela neverjetna. Včeraj smo dobili brzojavko iz Trsta tele vsebine: »Vest, da je naredba o poitalijančenju slovenskih šol preklicana, je popolnoma neresnična. Dotični zakon je objavljen v službeni »Gazzetta Ufficiale« dne 24. oktobra. Naredba se z vso neizprosno izvršuje že od začetka šolskega leta.« — Ta brzojavka nam potrjuje, kako prav smo imeli, da nismo verjeli optimističnim govoricam, ki so se širile v naši javnosti.

= Crnogorski princ odpotoval iz Beograda. Crnogorski princ Peter Petrovič-Njegoš je odpotoval iz Beograda na Dunaj, kjer ostane nekaj tednov. Nato se vrne v Jugoslavijo in se stalno naseli v Dalmaciji.

Razgled po slovanskem svetu.

— Vest iz Rusije. 15. oktobra so se vršile povsod volitve v soviete. V vaške svete je bilo izvoljenih skupno 63.102 člana, od teh komunistov 7216 (11,4%) v občinski svete 22.473, od teh komunistov 3954 (17,6%), v občinski izvrševalne odbore 4184, od teh komunistov 2020 (48,3%). V sovjetske organe okrajnih mest je bilo izvoljenih 249 članov, od teh komunistov 158 (63,4%), v gubernskih mestih 861, od teh 650 komunistov (75,5%). Delegatov na okrajne kongrese sovjetov 2893, od teh komunistov 1557 (53,8%), na gubernske kongrese 829, od teh komunistov 665 (74,5%). Vidimo torej, da prevladujejo komunisti samo v večjih mestih, dočim je po deželi in vaseh njih število zelo pičlo, kar je pač razumljivo, ker ruski muškarci komunistu noče niti slišati. — Zanimive so tržne cene v Moskvi, ki so bile 1. oktobra moka 1720, pšeno 576, krompir 207, zeljane te-le (1 rubelj je smatrali za 1 milijon): Zitna moka 1 pud (40 funtov) 387, pšenična glave 544, (sledje funti), govedina 71, maslo 314, steklenica mleka 37, 10 jajc 91, sladkor (40 klg) 262, 50, drobnji sladkor 154, 50, sol 31, milo navadno 122, petrolej 30, 10, tobak 10, 25, železno vedro 375, navadna sekira 780, par visokih škornjev 6450, nizki čevlji 3000, 1 aršin (70 cm) kotenine 215, aršin črnega sukna 3460. — V primeri s cenami v Berlinu žive boljševiki še dosti dobro, dasi tudi oni plačujejo škornje po 6½ milijarde.

Češkoslovaški zlati dukat.

V trgovskem prometu z inostranstvom urva Češkoslovaška zlat denar, ki je rezultat uravnoteženega proračuna in aktivne bilance češkoslovaškega izvoza. Češkoslovaško finančno ministrstvo je dalo v nedeljo v promet nov denar, ki se imenuje zlat dukat. Ker je ta korak Češkoslovaške znak rapidnega progressa in obenem konsolidacije mlade države, je naš beograjski dopisnik posetil v nedeljo češkoslovaškega trgovskega atašea Andrija in ga naprosil, da mu da o tej stvari točne informacije. Gospod Andrija je bil zelo rad volje ustregel in izjavil nastopno: Gotova količina zlatega denarja v prometu še ne pomeni, da je v Češkoslovaški definitivno uveden zlat denar. To je samo poskus, o katerem se še ne ve, kakšni bodo njegovi rezultati. Zlat denar je projektiral že pokojni finančni minister dr. Rašín. To je bila njegova ideja, ki je sedaj realizirana, toda samo za področje mednarodnega prometa, ali bolje rečeno, za nakup blaga izven Češkoslovaške. Se predno so začeli merodajni krogi premišljati o tem, da se uvede na Češkoslovaškem zlat denar, so se posvetovali na posebni konferenci, ki so se je udeležili poleg iniciatorja dr. Rašina predstavitelji industrije, trgovine, obrti in bank. Konferenca se je vršila nekako pred enim letom v Pragi. Tu se je razpravljalo o tem problemu, ki je velike važnosti za češkoslovaške finance. Ugotovili je bilo treba najprej, koliko novčanik rabi republika v dnevnem prometu, kakšen je položaj češkoslovaške krone na mednarodnih borzih in končno so morali navzoči točno proučiti celokupno bilanco češkoslovaške trgovine. Rezultati razprave o teh treh problemih so bili povoljni, kajti bilanca celovpne češkoslovaške trgovine je aktivna, krona pa se je začela na mednarodnih borzih stabilizirati. Njena stabilizacija je bila spodbujala zelo počasni in težko, pozneje pa je dobila v primeri z ostalimi valutami svoj stalen tečaj. Toda pri tem je bila ena velika zapreka, ki je prizadevala našim finančnikom mnogo preglavice. To je bila posledica skoka češkoslovaške krone in njene stabilizacije. Spodbujala se je življenjske potrebščine znatno podražila in nekatera večja industrijska podjetja so morala odnuščati delavce v veliki množini in sicer zato, ker države, ki so prej nakupovale blago na Češkem, sedaj niso morele več naročati, ker je bila krona tako poskočila. Končno se je posrečilo spraviti tudi to pereče vprašanje z dnevnega reda. Valuta naših sosednjih držav se je znatno poravnala in ojažajo se znaki, da to zboljšanje vodi k stabilni stabilizaciji. Te more besede se nanašajo v prvi vrsti na vaš dinar, ki je v zadnjem času na inozemskih borzih občutno napredoval in ki dokazuje, da se bo v dobljenem času docela stabiliziral.

Po mojem mnenju je treba iskati vzroka nizkega tečaja dinarja v izvozu in uvozu. Vaš izvoz je veliko večji od uvoza in to je, kakor vam je znano, v inozemstvu mera za njegovo valuto. Brez dvoma na b' morat b' dinar znatno izboljšati, toda izvestni spekulanti na inozemskih borzih iznemočeno na svojo vrednost vašega dinarja nego tudi naše krone. To je našo bilanco vsaj deloma onesmočilo dočim bo trajalo to stanje pri vas dole, dokler vaš izvoz ne bo vsaj približno enak uvozu.

V prvem hipu, predno se je uvedel zlat denar, je obstajala bojazan, da bodo dukate pobrali verižniki na inozemskih borzih. To možnost je predvidel čsl. bančni urad in je ukrenil vse potrebno. Zlat denar bo služil samo v mednarodnem prometu in zelo neznačajna količina pride tudi v domači promet. Kritje za izdajanje zlatega denarja imamo, ker cirkulacija novčanik v ČSR znaša 9 milijard čsl. kron, ki so popolnoma krite z zlato podlago in ta zlata podlaga je čsl. zlati dukat, ki ga je v prometu za 2 milijardi vrednosti papirnatih kron več kakor je v prometu papirnatih kron. Kar se tiče izdelave zlatega denarja je izdelan v Kremnici na Češkoslovaškem. Veljična odgovorila napoleondoru, na eni strani je podoba patrona ČSR, sv. Vavla, na drugi pa napis: Češkoslovaška republika. Finančno ministrstvo je sklenilo, da se prvi trije dukati razdeli med zaslužne moše, kakor je prezident Masaryk in pokojni minister dr. Rašín. Dva dukata sta bila izročena v nedeljo na svečan način Masaryku in rodbini pokojnega dr. Rašina. Tretjega je finančno ministrstvo poslalo v narodni muzej. V primeri s krono velja dukat 120 do 130 papirnatih kron in blazina finančnega ministrstva jih je v nedeljo razprodala nekoliko iz svoje blazine. To je v glavnih potezih zgodovina uvedbe zlatega denarja v ČSR.

Prof. dr. Fran Eller:

O naši davčni reformi.

(Nadaljevanje.)

c) Naposled se kot začasno sredstvo za fzenačenje zemljarine predlaga še kontingentiranje davka, ki pa bi po potrebi moglo služiti tudi kot definitivna ureditev. Kako bi se stvar izvedla, sem razložil že v prvem članku in tudi o težkočah, ki so neustojno zvezane i s to metodo, ne bom ponovno govoril. G. V. je sedaj našel še eno važno oviro: nestalnost naše valute. Ta ovira je pač skupna vsem metodam, ki se opirajo na denarne cenvite, in to so do malega vse doslej našteje. Baš pri kontingentaciji pa bi se dala valuta povsem izločiti iz računa. Kontingentacija bi se namreč pričela z ugotovitvijo celokupne ali glavne davčne vsote, za katero bi bilo merodajno osobito dosedanje zemljarinsko vplačilo, finančna potreba države in razmerje do davčnega vplačila ostalih pridobitnih panog. Tu bi nam valuta ne delala prav nobenih nepriljk, kajti glavna vsota bi se lahko prilagajala vsakemu porastu ali upadku denarne vrednosti. Za določitev pokrajinskih kontingentov pa bi v obče potrebovali samo izvestne relativne številke, samo ključ, ki bi nam omogočal razdelitev glavne vsote. Te številke bi se izračunale po podatkih žetevne statistike, toda na osnovi povprečne naruralne žetve, ne pa po njeni denarni vrednosti. Vsi važnejši prideiki bi se pri tem mogli reducirati na izvestno enoto, recimo na pšenično ali rženo enoto, kakršno so n. pr. ruski boljševiki uvedli pri novem »spoljedelskem davku«, ki znači zanimiv poskus agrarne države, kako bi svojo zemljarino otela nevshečnemu vplivu propadajoče valute. V pokrajinah

Gospodarstvo.

koder bi povprečni produkcijski stroški za enoto kosmatega prideika znatno presegali sicer običajno razmerje, bi se upoštevalo i to s posebnim odstotnim odbitkom. Tako bi se ustvarile relativne številke in po njih dognali pokrajinski kontingenti. Vsa nadaljnja repartitija v okviru pokrajina pa bi se oslanjala na stare pokrajinske zakone in se torej izvedla v razmerju dosedanjih zemljarskih predpisov. Na ta način bi se dosegla, če že ne popolna individualna ravnornost, pa vsaj ravnornost v celokupnih vsotah pokrajinskih bremen in utitniti bi moralo tisto zopno medpokrajinsko bevskanie, da se drug drugega izjemoma in izkoriščamo. Toda zelo malo je verjetno, ni namreč pri nas dispozicije zanj. Da me pa ne bi kdo imel za fantasta, če kaj takega predlagam, naj še dostavim, da se je i zedinjena Italija v sličnem položaju, v kakršnem smo danes mi, zatekla h kontingentiranju in ga tudi uspešno izvedla. Kontingenti so se v nekaterih provincah, kjer ni prišlo do edinstvene katastrofe, ohranili prav do današnjega dne. Kar ni bilo pretežno tedanjim Italijanskim upravi, bi naposled že zmogla tudi naša, če bi se resno potrudila.

7. G. Vodopivec mi nadalje oponaša, da se nisem izjavil o hišni razredniti. Res je: saj se še o mnogih drugih problemih in celo važnejših takisto nisem. Kdo pa bi vendar od informativne studije, ki mora računati z razpoložljivim prostorom, zahteval, da bodi izčrpan. Izbral sem si pač samo nekatere stvari, ki so se mi zdele najbolj pereče in celo njih sem se deloma le dotaknil. Dal Bog, da potegnem svojo reformo srečno vsaj čez te najhuše klance. Z brezpomembno hišno arazrednino potem tudi še opravimo. To je moja najmanjša skrb.

Ker pa je že g. V. brenkil na to struno, povem, da nisem za gladko ukinitev tega davka. Pri nas je hišna razrednina kot davek od neodnanih stanovanj na deželni toreški nedvomno upravičena. Brez nje bi užitek teh stanovanj ostal sploh neodnaden, ki ne zavezuje se niti hišni najmarini niti se ne upošteva pri zemljariini, kakor je to urejeno v nekaterih drugih državah. Če Srbija ipak takega davka nima, prihaja po izjavah L. Andrejevića (op. cit. str. 76) edino od tad, da se je kmetom hotela nakloniti posebna davčna ugodnost, izvestna kompenzacija za nepravilnosti v obremenitvi z zemljarino. Andrejević pa to nameri po pravici graja in pravi, da bi bilo bolje, ako bi se bila točneje uredila zemljarina sama ne pa ustvarjali takšni priviležiji nasprotujoči načelu davčne splošnosti. Vodopivec trdi, da je hišna razrednina »nesocialna«, ne maram ravno ugovarjati, če prav ne uvidevam dobro, zakaj se to baš pri tem davku tako poudarja. V mestih se od najmanjšega kotička pobira hišna najmarina, ki jo vsled davčne prevaleitve niti ne nosijo samo hišni lastniki, ampak tudi najemniki. Ti so dandanašnji čisto veliko večji siromaki kakor pa kmetje, ki razrednino plačujejo vsaj kot posestniki. Ako se po predlogu g. Vodopivca razrednina kratkomalo odpravi, ne bi postale davka proste samo kmečke, nego tudi vse druge neodnane hiše, na pr. gradovi, vile, itd., kjer bi popolna razbremenitev že celo ne bila v redu. Naš vladni načrt omejuje razrednino na neodnane hiše poljedelcev z največ 5 stanovanjskimi prostori, vse ostale hiše na deželi pa uvršča v najmarino, kar se mi vidi še precej srečna rešitev. Le o davčnem postavku 30 Din. za stanovanjski prostor sodim, da je previsok. S to prenosno bi se izpodnesel tudi ošitek »neacionalnosti, ki ga g. V. naperja zoper sedanjio razrednino, češ, da plačujeja najrevnejša kmečka zgradba in najudobnejša hiša z enakim številom stanov. delov isti davčni postavek. G. V. celo misli, da bi država z odpravo razrednine prihranila i na delu in stroških. Ne verjamem, kajti razrednina je baš med onimi davki, ki se pobirajo dokaj enostavno in lahko. Hišni katastrof pa bi itak morali na vsak način obdržati in ga razpregledovati tudi še nadalje. Saj je potreben že zaradi hišne najmarine in dohodnine.

(Konec prihodnjik.)

LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Komaj se je zaključil letošnji, krasni uspehi III. velesejema, že se vrše prve priprave za prihodnjeljetni, četrti, ki se bo vršil nekako v istem času kot pretekli.

Organizatorji Ljubljanskih velesejmov razmišljajo o tem, da bi se velesejem reorganiziral in še bolj prilagodil sedanjim prilikam.

Prihodnji velesejem bo centraliziral industrijo, obrt in trgovino cele države, posebno pa ono Slovenije, ker se je doba prirejanja industrijsko-obrtnih razstav v Mariboru zaključila in se bo naša bujno cvetoča industrija in obrt na severu naše države reorganizirala na skupni prireditvi, na IV. velesejmu v Ljubljani. Posebno se bo še prihodnje leto polagala pažnja na našo obrt, da bo i ona častno zastopana in pokazala, da vodi njena pot kvišku, k napredku, in pa na naše kmetijstvo.

Pridobitnih krogov iz sedanjih kriz ne bo rešil nihče, premagati jih morajo sami z vztrajnim delom. Veselje do dela pa se podkrepi s samozvestjo v našo moč in zmžnost. Pogled na vsako leto vedno bolj razvijajočo in izpopolnjujočo se produktivnost pridobitnih krogov, ki kažejo svoje proizvode javnosti enkrat na leto, na Ljubljanskem velesejmu, osvčuje in poživlja njihovo samozavest.

Velesejmi v Ljubljani so rodili že obilo dobrih sadov, zveze naših industrijalcev, trgovcev in obrtnikov s pridobitnimi krogi Hrvatske in južnejših krajev naše države ter inozemstva so njih uspeh. Oni, ena najvažnejših narodno-gospodarskih institucij, so se izkazali potrebnim za razvoj in napredek naše mlade industrije, obrti in trgovine in jih je treba še danes smatrati kot trajno ustanovo. Od vseh po vojni prirejenih velesejmov ima ljubljanski največ predpogojev za uspešen obstoj: nahaja se v onem delu naše države, kjer je industrija najbolj raz-

vita, torej v našem industrijskem centru, poleg tega pa ima Ljubljana najbližje in najugodnejše zveze z inozemstvom, kar je z ozirom na dejstvo, da smo v industrijskih izdelkih inozemstva še vedno odvisni, največje važnosti. Severni in zahodni narodi Evrope imenujejo Ljubljano ključ do bregov Jadranskega morja in vrata, skozi katera vodijo ceste v Orijent, kar daje počat tudi Ljubljanskim velesejmom.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V IV. ČETRTLETJU 1923. (Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

1. Stanovanjski izkaz.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neodnana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopj. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljene prometa (poleg trgovskih družb, za drug itd. vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1922 vsoto 360.000 Din) in omejenega davka za III. četrtletje 1923 se niso odpremili, so dolžni ga odpremiti do 30. oktobra 1923 in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki se še posebe opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra 1923 dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1923. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. novembru 1923 prisilno izterjati in zaračunavati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% terjaneza zneska.

—g Kmetijski pouk po deželi: Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca novembra sledeča predavanja: V četrtletje dne 1. XI. t. l. Begunje pri Lescah, o kmetijstvu, Sustič, V nedeljo dne 4. XI. t. l. 1) Št. Vid pri Stični, o izboljšanju kmetijstva, Jerreb. 2) Zagradec, o krmljenju in o sadjarstvu, Kofol. 3) Kokra, o živinoreji, Hladnik. 4) Zz. Bernik pri Cerkljah, o vzgoji molzne krave in o mlekarstvu, Pevc. 5) Stara cerkev, okr. Kočevje, o gnojenju, Golmajer. 6) Hotečrčina, o sadjarstvu, 7) Talčji vrh, Belokrajina, o kmetijstvu, Konda. 8) Vodic, o gnojenju, Marinc. 9) Št. Vid pri Ptuj, o boleznih rastlin, Zupanc J. 10) Konjice, o kmetijstvu, Stamberger. V nedeljo dne 11. nov. t. l. 1) Podgrad, o živinoreji, Gregorc. 2) Jevnica pri Kresniah ob Savi, o poljedelstvu in živinoreji, Jerreb. 3) Buševav, o gnojenju, Ambrož. 4) Ribno pri Bledu, o vzgoji molzne krave in o mlekarstvu, Zdravščina, Pevc. 5) Planina, okr. Logatec, o travništvu, Zdošek. 6) Semič, o gnojenju, Konda. 7) Kaplja, o živinoreji in sadjarstvu, Wernig. 8) Sv. Lovrenc, okr. Ptui, o rastlinskih boleznih, Zupanc J. 9) Kostričnica, o kletarstvu in sadjarstvu, Stamberger.

—Tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje za leto 1924 ofertalno licitacijo za prevoz monopolskih predmetov na dan 30. novembra t. l. Natančni pogoji so na razpisu v ekonomski tobačne tovarne v Ljubljani.

—g Letni živinski sejem v Zagrebu. Zagreb, 30. oktobra. Poset na včerajšnjem letnem sejmu je bil zelo velik, ali ni nudi običajne slike velikega letnega sejma, kakor v ostalih letih. Dogon živine je bil precejšen, vendar je zaostajal za drugoletnimi. Zlasti je bilo malo domače živine, med tem ko je bilo bosanske slabše vrste približno dovolj, navzlic temu, da je tudi dogon bosanske živine manjši, ker je cena znatno padla. Precej je bilo tudi dotiranih prašičev, posebno sremških, ali je bil zelo slab promet. Dogon konj je bil velik, vendar je bilo malo prodanih ter so cene znatno nižje od dosedanjih. Cene za čr žive vaze so notirale: voli bosanski I. 11.25—12. II. 9.50 do 11. III. 8—9, domači I. 13.75—14.50, II. 12 do 13. III. 10 do 10.50, biki 12.50—14, krave I. 12—13, II. 11—12, III. 7.50—8 teleta 20 do 20.50, domače svinje debele 27—28, mršave 22.50—23.50.

—g Koperacija jugoslovenskih in češkoslovaških dobrovoljcev. V Zagrebu se je vršila 28. tm. v navzočnosti delegatov Banke češkoslovaških legionarjev v Pragi plenarna seja, na kateri je prišlo do popolnega sporazuma o skupnem delu obeh dobrovoljskih gospodarskih organizacij. Jugoslovenske dobrovoljce bo tako v njihovi gospodarski akciji podpirala ena najmočnejših bank ČSR.

—g Deputacija mesarske zadruge, in sicer gg. Lastičar, Janežič in Javornik se je zglasila danes pri fin. delegatu dr. Sušniku in ga prosila komoči proti visokim davčnim predpisom Gosp. delegat je opozoril deputacijo, da je odmera davka stvar cenilne komisije in da je — kolikor je odmera nezakonito visoka — pomoč možna le pravnim putem, t. j. potom pravčasne pritožbe na prizivno komisijo. Gosp. delegat je obljubil, da se bodo prizivi najvestneje proučili in stavlili primerni predlogi — povdarjal je pa ponovno, da odločitev izključno gre rizivni komisiji. Kar se pa tiče plačila davkov, je gosp. delegat svetoval, da naj prizadeji vsak sam za se vložne prošnje za sistiranje eksekucije in dovolitev plačila v obrokih, ter zagotovil, da se bo na prošnje po možnosti oziralo. V nadaljnjem pogovoru je gosp. delegat še omenil, da je sedanja dohodninska skala zastarela in da bi jo kazalo spraviti v sklad s faktičnimi razmerami, da je pa v to svrhu potrebna premena zakona.

—g Balkanska kreditna banka v Beogradu je sklenila zvišati svoj kapital ter izdati v to svrhu 10 tisoč novih akcij po 100 dinarjev. Akcije se bodo podpisovale od 20. do 30. decembra.

Prosveta.

Repertoire Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Sreda, 31. okt.: Gospa z morja; gostovanje ge. Marie Vere. Red A
Četrtek, 1. nov.: Smrt majke Jugovića. Izven
Petek, 2. nov.: Juditi; gostovanje ge. Marie Vere. Red E
Sobota, 3. nov.: Danes bomo tišč. Izven
Nedelja, 4. nov.: popold. ob 3. Povodni mož, mladinska igra, izrazi otroci mestnega liceja; ob 8. zvečer Gospa z morja. Izven
Ponedeljek, 5. nov.: Azazel. Red F

OPERA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Sreda, 31. okt.: Psoglavci. Red D
Četrtek, 1. nov.: Rigoletto; gostuje ga. Wesel-Polla. Izven
Petek, 2. nov.: Evgenij Onjegin. Red A
Sobota, 3. nov.: Sevilski brivec; gostuje ga. Wesel-Polla. Red F
Nedelja, 4. nov.: Psoglavci. Izven
Ponedeljek, 5. nov.: Zaprti. ***

— Opera predstava »Rigoletto«. V četrtlet, na praznik, poje se v opernem gledališču priljubljena Verdijeva opera »Rigoletto«. V operi nastopita dva gosta, in sicer v vlogi Gilde ga. Tinka Wesel-Polla in v namersto obojlega g. Levrija v vlogi Dvornega šahijca Rigoletta baritonist Robert Pri-mo-žič iz Zagreba. Vojvodo Mantonvanskega poje g. Kovac, bandita Sparafucile pa g. Julij Betetto.

— Drama pa igra isti večer »Smrt majke Jugovićeve«. Obe te dve predstavi se vršita kakor izven predstavi. Vstopnice pri dnevnih in večernih blagajni.

— Kot gost bo nastopala v letošnji sezoni v ljubljanski operi gospa Olga Borova - Valušková, ena najznamenitejših češkoslovaških altistinj. G. Borova je nastopala do sedaj tako v operi kakor tudi v koncertih predvsem v Narodnem divadlu v Pragi ter zelo povsod najlepše uspehe ter splošno priznanje. V naši operi nastopi prvokrat danes zvečer v Kovčevi operi »Pso-glavci«, kjer poje vlogo stare matere Jana Kozine.

— Gostovanje g. Tinka Wesel-Polla in g. Popova v operi. Redko smo čuli v naši operi tako enotnega in animiranega »Brivca«, kot danes zvečer. Prav vsi sodelujoči so tvorili tako gladko celoto, tako enotno enoto, da niti najstrožji dobrohotni kritiki ne bi našli mnogo bistvenih hrapavih mest. V centru večera so stali trije umetniki, ga. Wesel-Polla, g. Betetto in novi gost g. Popov, ki so dajali smer, živahnost, svoj osebnostni žig vsem ostalim, tudi dirigentu in po njem danes zlasti prav dobremu orkestru. Iznenadil me je g. Kovac, ki je s svojim glasom v prvi sliki previdno varčeval, a jo v ostalih delih opere bil nenavadno živahen in pevsko prav dobro razpoložen. To je pa treba reči o vseh. G. Zupan je behestega Bartola sicer pretiraval, a je sicer po pravici na glasu našega najboljšega opernega komika. Bojim se, da bi mu ta reputacija pri resnih vlogah ne škodila. G. Betetto je bil naravnost vzoren, tako pevsko kot igralsko. Ne morem si misliti boljše Basilije. Njegova arija o kleveti je izvala hrupno navdušenje. Veselo mora biti pevcu peti s takimi sodelavci kot sta ga. Wesel-Polla in g. Popov. Prva in dragocena pridobitev kot stalni gost za našo opero. Uprava naj se potruditi, da jo obdrži, kajti nadomestila za njo izlepa, vsaj pri nas ne najde. Njena igra je elegantna, živahna, v vsaki kretnji premišljena, njene kolorature, silni krešedni, jasna, čista intonacija, vzorna. G. Popov pa je danes zvečer vzbujal kot novi gost največji interes. Po barvi svojega glasu spominja na Balabana; kolikor pa poznam ruske pevce, imajo oni itak nekaj specifični ruski timbr, kakor imajo n. pr. italijanski tenoristi tudi svojo karakteristično barvo. V prvi vrsti je igralce, ki je ves večer kazal, da je v »Brivcu« doma, tempo igre kakor netja mu je bil premalo temperamenten, hiter, vsaj na nekaterih mestih in videlo so je, da v njem kar vse kipi in vrvi. Toda nikjer pretiravanja. Izgovor tudi za Neruse jasen in razumljiv, glas prijetno mehak, zmoežen vseh dinamičnih stopenj, siguren v recitativu in ariji, v igri pa, kakor že rečeno, prožen, logičen, tako, da ga je bilo v resnici veselo gledati. Zelim ga slišati še v kakli drugi vlogi, ako je mogoče. G. Neffat, kot glasbeni vodja, je razumno z orkestrom »Brivcu« pripomogel do lepega uspeha. — Vsem pevcem je publika prirejala živahno ovacijo, gospoj Wesel-Polla, gg. Betetto, Zupanu in Popovu tudi pri odprti sceni.

Književnost.

— Kalendar »Pravaš«. To je naslov knjige, ki jo je izdal v Zagrebu konzorcij »Pravaš«. Če bi se njena vsebina strinjala z ono običajnih koleadarjev, bi knjigo samo zabeležili kot primeren koleadar za 1924. leto. Tako pa je vredno in potrebno ogledati si to hrvatsko delo, ki predstavlja obenem politično brošuro v pravem pomenu besede, nekoliko bližje. Takoj za koleadarjem sledi obširna rubrika, posvečena Ante Starčeviću, kjer avtor s patrijotsko ozkostranostjo in separatistično zagrinjenostjo opisuje pomen A. Starčevića, poveličuje »Hrvatsko stranko prava« in napada druge stranke, govori o sramoti onega dela hrvatskega naroda, ki ni usvojil samozavestnega gesla: »Bog i Hrvati i ništa višee, daje svojim vernim somisljenikom očetovska navodila. Kako je treba po Starčeviću štiti in zoperstavljati vsemu drugemu hrvatske interese in prihaja končno do originalnega zaključka, da »mi Hrvati nismo samo »pleme«, nismo samo »dio« nekoga naroda, nego smo cijeli celokupni i prvi pravcati hrvatski narod biki, jaoimo i biti celo« To je refren dolgo tirada, ki je napisana v izrazito separatističnem duhu menda kot prispevek k Radičević vrtlogu. Čuda na se pota in zanimiva logika, ki je privedla pisca te rasprave do omenjenega zaključka. Vsi fizični in umetniški napori naših prednikov, vse dolgoletno delo za končno osvobodjenje Jugoslovenov in vse žrtve, ki so padle

za ta največji in največje čin v povesti trimega naroda, so pisarji brespomembna fraza in iz isto lahkoto, kakor dete, ki se je naveličalo lutke in jo vrlo proči, brikiara ves na zgodovinski pokret in profanira Jugoslovenstvo tako, kakor bi tega ne storil niti politično kolikiški podkovani tuje. Da navedemo samo nekatere trditve: Hrvati se ne samo niso spremenili v Jugoslovence, nego najodločneje odbijajo od sebe vsak tak poskus. Naši Jugoslovenci so se proglasili za narod, jugoslovenski narod. To naj bi bil tozaj najnovejši, najmlajši narod. Kako pa se je rodil ta mladi mednarodni Benjamin? Kdo je njegov oče in kdo mati? Od katerih roditeljev izvira? Ker ima »ponosno« jugoslovensko ime, mora imeti tudi krstni list, v katerem bodo navedeni njegovi roditelji. Kje so ti roditelji našega mladega spaka? Ni jih. S kritiko jugoslovenskega krstnega lista prihajamo tako do zaključka, da mora mo proglasiti ta krstni list za falsifikat. Jugoslovenci so »narod« brez roditeljev, brez števila, brez osemilja in — kar je za nas najbolj žalostno — brez denarja. Pod istim prapromom z napisom »Bog i Hrvati« piše tudi pisec članka »O Sokolstvu« dr. Milan Delak, ki napada ustanovitelja JSS, očetra Čehom, da so se izneveli sokolski ideji in pravi med drugim: »Čehi so po vojni vobče Sokolstvo igrali nelepo in nesokolsko vlogo, ker so se zavoljo srbskih Sokolov postavili na zelo komodno stališče, da niti vavoslovski Sokolski Savez ne obsoja več, dasi isti ni nikoli likvidiral, ker ga oni danes seveda več ne potrebujejo.« Očetar Čehom, da niso dobri Slovani in Sokoli je pač nekoliko predrzno in že to bi zadostovalo za oceno »Pravaša«, ki je pa tudi v ostalem vseskozi tendenciozen.

— Dr. Lavo Čermelj: Boškovičev nauk o materiji — rotoru, čas v luči relativnostne teorije. Splošna knjižnica 6/1. 52 str. 90. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena (brez poštnine) broš. Din 16, vez. Din 23. Splošna knjižnica ki je začela izhajati v drugi polovici avgusta t. l., nam je dala v svojem 6. zvezku I. delo svoje znanstvene zbirke v obliki osmerke. Priznava vredna in posrejena je bila misel pokazati širšim krogom našega razumnštva domačina, Hrvata Boškoviča, učeniška svetovnega slovesa. Krk nam sovrzračnega izvenstva, češ da smo barbari, nas je tako premotil, da že skoro sami verjamevmo tej laži. Zato je tembolj potrebno, da dvignemo naše duševne velikane iz pozabljenja. Hvaljeni smo dr. Čermelju, da nam je pokazal Boškovičev nauk o materiji — prostoru — čas v luči relativnostne teorije. Dvesto let minova, odkar je Boškovič pisal o teh svojih naukih, toda šla njegovega genija je bila tolika, da nam danes zvane ti nauki kakor plod sodobnega znanstvenega raziskavanja! Delo je pisano razumljivo, ne samo za strokovnjake, temveč tudi za vsakega razsvetljenega laika. V »Dodatku« nam poda pisatelj par podatkov o Boškovičevem življenju in delu, kar nam knjigo še tem bolj približa. Narod, ki svojih velikih mož ne časti, jih ni vreden. Ali hočemo biti Slovenci tak narod? — Če pa hočemo res ceniti svoje genije, moramo spoznavati njihova dela! Cena knjige je nizka, oprema dostojna. Zato upamo, da bo naše razumnštvo rado seglo po tej knjigi.

Glasheni vestnik.

— Lisinski v Ljubljani. Spored, katezega poje hrvatsko pjevačko društvo »Lisinski« iz Zagreba, v soboto dne 3. nov. v dvorani hotela Union, je izvajal »Lisinski« spomlad letšnjega leta tudi je v Zagrebu. Vsi zagrebški kritiki brez izjeme pojo »Lisinskemu« vso čast in slavo. Enodušno priznajo velikanski uspeh »Lisinskega« koncertov in povdarjajo, da je »Lisinski« s svojim umetniškim programom vedno vzgojno vplival na vsa ostala pevška društva v Zagrebu, da so se tudi ona lotila večjih in pomembnejših del domače in tuje literature. Vsi hvalijo izvrstno disciplino zbora in njegovo visoko glasbeno kulturo. Splošna sodbja je, da je »Lisinski« zbor, kakoršnega nimajo niti največja glasbena centra. Delžnost je, da s polno dvorano počastimo brate pevce ter jim s tem na najlepši način pokazemo svoje občudovanje na doseženih umetniških uspehih. Vsa koncert »Lisinskega« je za Ljubljano kulturni dogodek prve vrste. Vstopnice v Matični knjigarni.

— Klavirski koncert Antona Trosta, znamenja slovenskega pianista, ki se vrši v ponedeljek, dne 5. t. m. ob 8. zvečer v Filharmonični dvorani, obsega sledeče točke: 1.) J. S. Bach: Preludij in tuga v Es-duru za orglje. Za klavir prosto priredil Ferruccio B. Bussoni. 2.) Brahms op. 5: Sonata f-mol, I. Allegro maestoso, II. Andante espressivo, III. Scherzo. Allegro energico. IV. Intermezzo (Andante molto), V. Finale. Allegro moderato ma rubato. Piu mosso. Presto. 3.) Skrijabin op. 53: Peta sonata (v enemu stavku). 4.) Chopin: Balada op. 52, nocturno op. 48, I. ctuda op. 25, 12. — Koncertne vstopnice se dobivajo v Matični knjigarni.

— Ljubljanskim pevskim zborom — V soboto, dne 3. nov. ob šestih zvečer se pripeje v Ljubljano odlično hrvatsko pevsko društvo »Lisinski« iz Zagreba in priredi se isti večer v Unionu Palestinskih koncert. — Odbore, člane in članice vseh zborov vabimo, da se udeležijo sprejema na kolodvoru in koncerta v Unionu. Odbor Zvezne slovenske zborov.

— Dva koncerta Brandl - Ličar. Virtuozinja na gosli gospa Fanika Brandlova in pianist profesor Ciril Ličar priredita v ponedeljek dne 5. nov. ob pol 11. uri dopoldne v Götzovi veliki dvorani matinejo za šolsko mladino vseh mariborskih šol od 5. osnovnošolskega leta navzgor. Za šolski koncert se bo pobirala v šolah prostovoljna vstopnina dva dinarja v prid Podmladka Rdečega križa v Mariboru. Istega dne zvečer ob 20. se vrši v Götzovi veliki dvorani zanimiv koncert z lepim programom. Javniki nametlični bodo prispevali za ta koncert samo eno tretjino cene, ki bo sicer določena za vstopnice. Pri svojih uradnih predstojnikih bodo dobili zaželenje vstopnice. Občinstvo opozarjamo že danes na ta dva krasna koncerta.

Sokolstvo.

POLAGANJE TEMELJNIH KAMNOV ZA TYRŠEV DOM.

Govor dr. Scheinerja in dr. R. Fuxa. — Kamen s Triglava za Tyršev dom. 28. oktobra.

Na dan obilnice našega narodnega osvobodjenja se je vršila slavnost polaganja spominskih kamnov za Tyršev dom, katere se je udeležilo 8000 bratov in sester. Starosta dr. Scheiner je nagovoril v Sokolovni sestro Ren. Tyršev, vdovo po ustanovitelju Sokolstva dr. Tyršu. Nato je odkorakalo Sokolstvo ob špaliro občinstva na kraj slavnosti na Mali Strani, kjer je bilo staro poslopje in stavbišče okrašeno z zelenjem in praporji. Slavnost so pričele fanfare iz Smetanove »Libuše« in pevci so zapeli Prausev »Koral češkega naroda«, na kar je spregovoril starosta Č. O. S. brat dr. Scheiner, spominjajoč se praznika osvobodjenja in navajajoč Tyrševe nauke, da samo zdrava in čvrsta predanost zagotavlja narodu bodočnost in noben narod, kar jih je na svetu, mal ali velik, ni poginil v svoji mladostni svežosti in vrednosti. Samo neutrudljiva delavnost nas reši in samo resno delo nas ohrani in dvigne. Povedal je, kako se je češki narod potom Sokolstva prebil do svobode in samostojnosti in po sokolski poti treba korakati dalje, da se narod dvigne vedno višje in višje. Danes stoji Čehoslovaki pred novim započetim velikim delom, pred stavbo Tyrševoga doma, v katerem hočejo osredotočiti vse svoje moči, svoje glave in srca. Svojo ljubezen in udanost do stvari, kateri smo radostno darovali svoje sile in življenjski trud. Delo, katero imamo pred seboj, je eno največjih in najvažnejših, kar smo si jih sploh zamislili, pomeni pot do jake bodočnosti in ogromen korak naprej. Danes polagamo temelji za vso radostjo in vso ljubeznijo. Bratje in sestre! Letos je minulo 60 let, odkar je bilo ustanovljeno prvo sokolsko društvo na slovenskem jugu. Sokolska ideja je izšla iz Prage in naš narod se je je oklenil z vso ljubeznijo, ker je videl v njej rešitev. Od početka ustanovitve Sokolstva na jugu pa do danes je bila vez med češkoslovanskim in jugoslovenskim narodom najožja in Sokolstvo je bilo ona organizacija, ki jo je vedno bolj in bolj poglabljalo in jo gojilo kot nekaj najdragocenejšega. Noben vihar ni mogel pretrgati teh vezi. Borili smo se skupno roko ob roki, dokler ni prišel dan ustajanja, dan svobode. Bratje in sestre! Ko danes polagate temeljni kamen tej ogromni stavbi, se veseli tega dogodka z vami tudi jugoslovensko Sokolstvo, ker je to tudi njegova slavnost. K ostalim kamenom Vaših gor pripragam kot temeljni kamen kamen z našega starega čuvaja naših narodnih pravic, s svega očaka Triglava. Kakor ta kamen tvori z ostalimi kamni trdno vez tej stavbi, tako naj ostane vez med Vašim in našim Sokolstvom in med obema narodoma trdna in neomajna, ki more nas dovesti do novih zmag in uspehov. Iz te stavbe naj se širi ideja slovenskega Sokolstva in kadar bo združena vsa slovenska rodbina, tedaj bo blagoslovljeno naše delo in vstanjejo novi časi zmag in uspehov vsega Slovanstva. In k temu delu: »Zdravo! Na zdari!« Sledilo so navdušeni klici »Na zdari!« in živahno ploskanje.

Nato so govorili zastopniki posamičnih dežel ob polaganju svojih spominskih kamnov. K zaključku slavnosti je zapela množica narodno himno. Slavnost je napravila na vse najboljše vtis in vsi želimo, da bi bil Tyršev dom kar najhitreje dokončan, da bo mogel izpolnjevati delo, naloženo mu po Sokolskih ustanoviteljih. J. K. S.

— Sokol i obvešča, da se vrši redna telovadba članov v ponedeljskih, sredo in petkih od 20.—20.30. ur, članice v torek in četrtkih od 19.30.—21. ur, ženski naraščaj: v sredo in petkih od 18.30.—19.30. ur; vsi trije oddelki v telovadnici realne gimnazije na Poljanah. Vstop v telovadnico je dovoljen le iz Ciril-Metodove ulice. V telovadnici na Ledni na telovadi: moški naraščaj: v torek in četrtkih od 19.30.—21. ur, ženska deca: v torek in četrtkih od 18.—19.30. ur, deca: v ponedeljskih in sredo od 17.30.—18.30. ur. Novostopivši telovadci (ke) se morajo prijaviti pred pričetkom vsakega čana društva do 26. leta starosti, da se poseda redno telovadbo. Društvena pisarna posluje vsaki delavnik od 14.—19. ur. Prednjači zbor.

— Sokol na Jelenčah vprizori I. in 3. nov. ob 8. zvečer in 4. nov. ob 3. popoldne izgr »Mladi« in »stari« hči.

Julijska krajina.

Pogumno stopajo v boj za svojo želo Jugoslovenci v Julijski Krajini in nič ne omahujejo pred baš objavljenim zakonom o poitalijančenju ljudske šole. Glavna paragrafa za potujočje sta 4. in 17. Prvonavedeni določa za pouk »drugač« jezika obveznost le za one učence, za katere izjavijo starši začetkom šolskega leta, da se vpišejo za ta pouk. Program in urnik za pouk slovensčine se šole določi z ministrsko odredbo. Ta posebna izjava naj bi vplivala na tega ali onega, da bi opustil pouk slovensčine za svojega otroka, da bi bil boljše zapisan pri italijanski oblasti. Ni dvoma, da italijanska šolska oblast ne misli resno s »poukom drugega jezika«. Ze sedanja popolna odprava slovensčine bi pomenila vendar nekaj, kar bi bilo preveč! Kako bo sploh s tem poukom, to šole določijo rimski ministri. Čez čas ga najbrže sploh ne bo. Taki so današnji načrti. Morda pa se s časom vendar le kaj izpremeni. Današnja poročila iz Italije pravijo, da morda odstopi naučni minister Gentile, ker je njegova šolska reforma z raznih strani vzbudila velik odpor. Sledil mu bo najbrže senator Corbino. V šolski zadevi v Julijski Krajini treba tudi krepk intervencije s strani jugoslovenske vlade. Julijski Slovenci se pogumno bore in ne odnehaajo. Uveljavi naj se ob rapalski pogodbi dana kavalirska beseda italijanskih državnikov!

— Določba proti jugoslovenskim učiteljem. »Uradni list« objavlja odlok za pravno in gnotno izenačenje ljudskoškolskih učiteljev v novih pokrajinah. Čl. 7. določa, da so učitelji potrjeni v službi, razven ako izda pristojna šolska oblast tekom 6 mesecev od veljavnosti tega odloka dalje ukrep, nasproten tej odločbi. Tako je jugoslovenski učitelj izročen milosti in nemilosti italijanskih učiteljev, karabinjerjev in kakega domačega klečeplazca, katerih mnenje bo oblast rada poslušala in izpolnjevala. Namen vlade pač je, da se onemogočijo jugoslovenski učitelji v Julijski Krajini!

Društvene vesti.

— Predavanja »Bratstva« v Ljubljani. Danes, v sredo ob pol 20. zvečer se prično na državni realki (poleg univerze) priitiče la razred redna predavanja »Bratstva«. Danes predava kot prvi prof. dr. Peterlin o zgodovini Srbov. Hrvatov in Slovencev.

— Tamburaški tečaj za začetnike otvori »Bratstvo« s 15. novembrom. Prijava se sprejemajo v društvenih prostorih v Nar. domu.

— Akademik »Bratstva«. Izobraževalno društvo »Bratstvo« se zaveda velike potrebe prosvetnega dela med narodom, zlasti med mladim proletariatom, ki mu je v sled materialnih težkoč bilo onemogočeno, da bi si pridobil primerno, današnje mu čas odgovarjajočo splošno izobrazbo. Zato je sklenilo »Bratstvo« prirediti ciklus predavanj, ki se bo tekom predavateljskega tečaja, ki bo trajal od 31. oktobra t. l. do meseca maja prikl. leta, še izpopolnil. Zankrat se se odzvali povabilu »Bratstva« t-le predavatelj: Brandner Anton, o socialni politiki, dr. Cankar Izidor, o slovenski umetnosti, Deržić Ivan, o ustroju državne uprave, Eriavec Fran, o gospodarskih problemih Slovenije, dr. Deffrančič P., o splošni higijeni, dr. Glonar Jože, o slovenskem jeziku, Osoib Miroslav, o pacifizmu, dr. Gregorin Gustav, o narodnem gospodarstvu, dr. Grošelj Pavel, o naravoslovju, dr. Jamar Tome, o tuberkulozi, dr. Krivic Rudolf, o Masaryku, Knauer Pavel, o slovenski turistik, Leitzeb Anton, o Karlu Marxu, dr. Lenčar Dragotin, o politični zgodovini Slovencev, dr. Oblak Ciril, o pravu ter o Cankarju in Grudnu, dr. Peterlin Viktor, o zgodovini Srbov, Hrvatov in Slovencev, dr. Pitamic Leonid, o ustavi, dr. Politeo Ivo, o politični zgodovini Hrvatov, Prelovce Zorko, o slovenski narodni pesmi, dr. Priatelj Ivan, o slovenski književnosti, dr. Rostohar Mihajlo, o materializmu in idealizmu v socializmu, dr. Rybač Otokar, o mednarodni politiki, Sest Osi, o dramski umetnosti, dr. Smatc Matej, o zvezi med državo, notranjo in zunanjo politiko, Tavčar Ivan, o socializmu, Vidmar Stane, o telesni vzgoji in Sokolstvu, dr. Vranec France, o splošnih boleznih in novih potih medicine, Zorec Ivan, o slovenski književnosti. Vrstni red predavateljev in tema predavanj se bo sproti objavila v časopisih. Predavanja se bodo vršila redno vsako sredo od 3.8. do 9. ure zvečer na državni realki (poleg univerze). Ker se bodo predavanja začela vsaki točno ob 3.8. uri, je potrebno, da pridejo obiskovalci vsaj 15 minut prej, da ne bodo motili ex. predavateljev. Na koncu vsakega predavanja je dovoljeno stavljati kratka vprašanja, ak bi bilo komu kaj nerazumljivega. Pri predavanju mora vladati brezpogojni red in disciplina in je kajenje, onesnaževanje prostorov in postavljanje na hodnikih zabranjeno. Prvo predavanje se vrši v sredo, 31. oktobra. Predaval bo prof. dr. Peterlin o zgodovini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

— Mladost v Trnovem otvori v nedeljo dne 4. t. m. svoj plesni tečaj za družbene člane. Poučevalo se ta brezplačno. Pozivamo vse brate in sestre, ki nameravajo obiskovati plesni tečaj, da se sglasijo v društveni sobi na Krakovskem nasl. v 18. kjer jih sprejema plesni odesk. — Čebor.

— Pričetek plesnih tečajev društva »Atena« je v soboto 3. novembra v areni Narodnega doma. Pouk je rojenke se vrši od pol 6. do 8. ure, za gospodine uradnice od 8. do 10. ure zvečer. Nadaljnje vpisovanje v vse tečaje se vrši istotam. Ostali tečaji prično s poukom takol, ko bo prilaženli zadostno število.

— Srbo-hrvatski tečaj »Bratstva« v Celju se otvori takol po 4. novembru t. l. Tečaj je brezplačen in vsakomur dostopen. Prilagisti se je razven četrtka, vse dni izca tedna v pisarni glavnega zastopa banke »Slavije« v Razlagovi ul. št. 11, pritičije dva vrata desno mod 13. in 14.15. uro ali pisarno pri društvenem podpredsedniku Rudolfu Germu, Cankarjeva ul. št. 11/II. Dan pričetka in učni orostor se objavi pravočasno.

— Družabni klub »Bosancev« ima v soboto, dne 3. novembra t. l. ob 8. uri zvečer svoj prvi rodbinski sestanek v restavraciji »Pri Mraku« na Rimski cesti.

— Zavaba pol. nameščencev v Mariboru. Dne 3. okt. t. l. z začetkom ob 20. uri priredijo mariborski policijski nameščenci v Götzovi dvorani zabavi večer s koncertom in plesom, h kolu mu so tozadevni ljubitelji najljubneje vabljani.

— Zveza delovodij naznanja, da se vrši zborovanje društva Ljubljana v soboto 3. nov. ob 7. zvečer v društveni sobi. Dolžnost vseh članov je, da se tega zborovanja gotovo udeležijo.

— Pričetek plesnih tečajev društva »Atena« je v soboto 3. nov. v areni Nar. doma. Pouk za rojenke se vrši od pol 6. do 8. ure, za gospodine uradnice od 8. do 10. zvečer. Nadaljnje vpisovanje v vse tečaje se vrši istotam. Ostali tečaji prično s poukom takol, ko bo prilaženli zadostno število.

Turistika in sport.

— Zagreb. Revanžna tekma Gradjanski proti Sturm 3 : 1.

— Atletiki Celje : S. K. Primorje 1 : 0 (1 : 0). Nedeljska nogometna tekma je daleč nadkrila občanja, ki jih je izražala reklama po časopisih. Atletiki kakor Primorje so predvsi zelo napeto igro, z opasnimi situacijami pred gol. Medtem, ko so bili Atletiki v polju nekoliko nadmožni, se je Primorje konstantno zaganjalo do pred vrat, kjer pa je z veliko smelo izgrešilo številne sigurne šanse, tako udare v prečko, z glavno itd. Razen tega je vratar Atletikov v rovinznanosti, pri katerih se je posluževal noge, rešil nekaj nevarnih položajev. Atletiki so prevladali mnogo lenjo igro, kakor smo od njih pričakovali. Moštvo je danes osobito močno, tehnično izbornost, zlasti vsi omeniti odbojno spretnost, ki ni samo vrhuna njihovih bekov, ampak cele krilske vrste. Krili zopet branijo z izrazito napadalno taktiko, uporabljajoč dolge poševne predore. Duša celega moštva je bil znani internacionalac Dürschmid poleg izbornega Schallerkeja ter odličnega centerhalfa Čeha Piraka. Na primorjanski strani sta bila dobra branilec Birsar ter Baline v napadnih vrstih, ugodno se je vneljal Hajdukovic igralce Poduje, ki pa spada na spetelno svoje mesto, na krilo. Splošno obramba signura, krilska vrsta in napad na prepročana. Seč proti koncu drugega polčasa se eni in drugi razmajejo. Rezultat ne izražajo poteka igre, ker je Primorje po številnih, krasno izpeljanih napadih ter ostrih strelh zaslužilo čisto zmago. Atletiki pa so s to tekmo znova dokazali, da snamejo med dvojico, trojico najboljših moštev Slovenije. Tekmo je sodil zelo dobro inž. Hanuš, naš najbolj vreden, inteligenten in točen sodnik. Igra se je začela v ostrem tempu, v katerem so Atletiki forsirali vodstvo in ga tudi takol v začetku dosegli z neubranljivim šutom Dürschmida. Se nekaj nevarnih situacij pred golom Primorja in igra postane odprta. Lepo predore izgrešijo po vrsti napadalec Primorja. Baline strelja v prečko, odbita žoga se zastrel v out. Atletiki ponehajo ter držijo rezultat. V drugem polčasu prevladuje napad Primorja, ki ga na efektivno razdirajo branilec Atletikov. V tem odstavku se je pokazala njihova odlična odbojna tehnika, izvrstno pokrivanje, prebritevanje ter ambiciozno startanje. Primorje je poiskovalo z efektivnim prenasajanjem igre, sledila so lepa centriranja ter omenjene situacije, ki se niso izrabile. Neki ostreje izpeljani solo v prodori bi bili gotovo uspešni. Občinstvo, ki ga je bilo prilično, je precej živahno sledilo tej zanimivi tekmi.

STAFETNI ŽIV KRAJNJI-LJUBLJANA ZA PREHODNO DARILLO S K. JADRAN.

S. K. Jadran, eden naših najmlajših in najzanimivejših klubov, ki razpolaga z najboljšimi tekači na dolge proge, je priredil v nedeljo 28. tm. dopoldne na 24 km dolgi progi Kranj-Ljubljana stafetni tek in sker za prehodno darilo kluba samega. Tek se je vršil v šestih, odnosno treh etapah. Udeležili so se ga klubi Jadran, ki je postavil 2 štafeti, dalje Ilirija in Lask. Predaje so se vršile pri vsakem četrtim kilometru, odnosno je štafeta Jadran I. imela samo tri predaje po 8 km. Potek teka je bil sledeč: Start je bil v Gaštelju pri Kranju in sicer pri km 24. Takol od početka je vodil Jadran I. z malim naskokom. Sledila sta mu Ilirija in Lask ter Jadran II. Pri km 21.8 je padel Fink tekač Ilirije, naker je Ilirija izpadla. Ostali so v borbi samo še Jadran I. in II. ter Lask. Ze pri drugi predaji je Jadran II. prehitel Laska. Pri tretji predaji je vodil Jadran I. medtem, ko se je Lask plasiiral na drugo mesto, Jadran II. pa je zaostal za celih 200 metrov. Pri naslednjih predajah si pribori štafeta Jadran II. po zaslugi Kristana vodstvo in ga obdrži do zadnje predaje, pri kateri je izpadel Kregelj, najboljši tekač Jadrana I. Poi se je nato bil samo še med Jadrantom II in Laskom, ki si je skušal z ostrim tempom priboriti vodstvo, vendar je zadnji tekač Jadrana Julij Bar vzdržal silovit tempo in je prispeel kot prvi na cilj, pred Narodnim domom, viharno pozdravljen od pričakujočega občinstva. Par sekund za njim je prispeel Lask.

Darilo si je priboril torej Jadran sam. Tok, ki je bil velika propaganda za sport in je bilo ob tej priliki pri občinstvu opaziti, da razumeva velik pomen sportne ideje.

MOTOCIKLISTIČNE DIRKE NA ČRNO-MERCURU PRI ZAGREBU.

Na Črnomercu pri Zagrebu so se vršila v nedeljo motociklistične in kolesarske dirke, katerih so se udeležili tudi Slovenci. Navajamo tukaj samo glavne rezultate: Kolesa, juniori 3200 m: 1. Sešok (Sokol), 2. Osrečki (Sokol) 3. Bar (Ilirija L.). Motorji od 3/4 HP (340 m³) 4800 m: 1. Ogrin (Ljubljana, Motoklub), 2. Milan (Gradj.). Motorji 750m³: 1. Hrbar (Ljublj.), 2. Brigatjovič (Motoklub Ljublj.).

Protestne manifestacije proti italijanskemu nasilstvu.

Radovljica.
Podružnica Jugoslovenske Matice v Radovljici je priredila v nedeljo ob 11. uri po sveti maši velik protestni shod, ki se ga je udeležilo vse prebivalstvo mesta in okolice. Shodu je predsedoval g. Franc Resman, ki ga je otvoril s primernim nagovorom. V vznešenih govorih sta nato gg. Ivan Avsenek in Danči Čebula pojasnila italijansko nasilje. Govora sta bila sprejeta z velikanskim navdušenjem ter bila mestoma od burnih medklincev poslušalcev proti italijanski vladi prekinjena. Soglasno je bila nato sprejeta resolucija, v kateri se najstrožje obsodijo italijansko nasilje in pozivlja vlado, da vpliva pri italijanski vladi, da se ta nasilja končajo.

Brežice.
V ponedeljek dne 29. oktobra so priredila vsa narodna društva Brežice v Narodnem domu velik protestni shod, ki se ga je udeležilo vse prebivalstvo mesta in okolice. Soglasno in z velikim odobravanjem je bila sprejeta resolucija, ki ostro obsodja barbarsko nasilja Italijanov proti našemu življu in ki pozivlja vlado v Beogradu ter vsa kulturni svet, da se z vso odločnostjo zavzamejo za naše brate in sestre.

Kamnik.
Podružnica Jugoslovenske Matice v Kamniku je s sodelovanjem vseh drugih kamniških narodnih društev priredila dne 28. oktobra na glavnem trgu v Kamniku velik protestni shod proti nasilnemu zatiranju, ki ga vrše Italijani nad našimi brati v Primorju. Glavni govornik je bil profesor Zgrabič, kot zastopnik osrednjega odbora Jugoslovenske Matice. Njegov govor, kakor tudi govori ostalih govornikov, zastopnikov vseh strank, so izzvali velikansko navdušenje zborovalcev. Soglasno je bila sprejeta resolucija, da prebivalci mesta Kamnika in okolice, pripadniki vseh strank, najoedločneje protestirajo proti zatiranju naših bratov v Primorju in zahtevajo, da naša vlada v Beogradu najodločneje nastopi za obrambo naših bratov ter pred vsem kulturnim svetom razkrija barbarsko zatiranje narodnih manjšin s strani Italije.

Krško.
Podružnica Jugoslovenske Matice v Krškem je s sodelovanjem vseh kulturnih in prosvetnih društev priredila v nedeljo dne 28. oktobra velik protestni shod proti italijanskim razsododovalnim akcijam. Soglasno in med glasnim odobravanjem številno navzočih manifestantov so bile sprejete resolucije, v katerih se pozivlja centralna vlada v Beogradu, da po svojih zastopstvih v inozemstvu najodločneje nastopi proti potuji čevljarim nameram Avstrije in Italije. Zahteva se nadalje, da kr. vlada v Beogradu v zaščito naših bratov tam preko izvede resolucije in da ne sklene nobene trgovske pogodbe z Avstrijo in Italijo. Bratom tam preko pa se pošiljajo priščni pozdravi s pozivom, da vzdrže.

Kranjska šora.

Podružnica Jugoslovenske Matice v Kranjski gori je priredila po prvi sveti maši na trgu pred cerkvijo velik protestni shod, na katerem so govorili notar dr. Ivan Grabič, nadučitelj Fran Flere in carnik Čedo Pavlovč. Govori so bili z navdušenjem sprejeti od preko 400 broječih zborovalcev. Zupan Josip Lavtizar je prečital resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. V resoluciji se ostro obsodja barbarsko potetje Italije, ter se pozivlja kr. vlada v Beogradu, da z vso envergijo nastopi za naše brate in sestre.

Ribnica.

Protestna manifestacija proti ital. nasilstvu je bila slajna. Dne 28. tm. se je zbrala ogromna množica zavednega ljudstva, da na svečan način manifestira za neodrešene brate in izrazi svoje ogorčenje nad barbarstvom ki ga je zakrivila Italija nad nesrečnim jugoslovenskim življenjem. Protestni shod je bil na inicijativu tk. podružnice J. M. prirejen s soglasjem vseh strank in organizacij ter se je vršil po maši na trgu pred dekliško šolo.

S primerno okrašene tribune sta nagovorila zbrano množico g. g. dekan A. Skuhlic in razvnetelj A. Mervič, ki sta opislala v kratkih potezah vse gorje zaslužjo-nih primorskih rojakov.

Ljudstvo je z napetostjo sledilo izvajanjem govornikov in z navdušenjem sprejelo predlagano resolucijo, ki apelira na vlado in poslance naj store svojo dolžnost, časopisju in obrambnim organizacijam pa nalaga neprestano in vsestransko delo za slovensko Primorje. S himno »Hej Slovane« se je zaključila tukajšnja manifestacija, čije odmev bodi: ven z Italijani od nas, dokler ne bodo Slovani v Italiji enakopravni državljani, ven z Italijanskim blagom iz naših trgovin in hiš!

Bojkot verolomnemu, lažnjivemu in ne-kulturnemu fašizmu!

Resolucija, sprejeta na protestni manifestaciji proti Italijanskemu nasilju v Ribnici dne 28. oktobra 1932, se glasi: Prebivalstvo Ribnice in okolice, zbrano na protestnem shodu proti nasilstvom Italije nad Jugoslovenci Julijske Benedičije protestira, zgražajoč se nad podlim barbarstvom, najodločneje proti tem, kulturnega naroda nevedečim činom Italijanske vlade in poziva našo vlado, da stori v teh težkih trenutkih vse mogoče v olajšanje nezmožnega gorja zaslužjenih bratov in sestr. poziva pri tem vse poslance, naj dastavijo vse svoj vpliv, da nastopi naša diplomacija dostojno in vredno našega ugleda v inozemstvu v varstvo trpečih.

Vse narodno-obrambne organizacije in celokupni jugoslovenski tisk naj zbere vse dokaze nasilstev, vse odredbe vsemu kulturnemu svetu, ki naj spozna, kako zatira laska bahava 2000 letna civilizacija narodne manjšine, ki jim je zajamčen v mednarodnih porodbah obstoj in kulturni razvoj. Bratje in sestre zunaš naših meli, vztrajajte v težkih bojih za obstoj v zvesti, da stojte za Vami celokupni naš narod! Ne klonite duhom v zavesti, da sledi za današnje Vaše trinoge dan plačila. Slovensko ljudstvo, Ti pa stoji nesrečnikom ob strani, nudi jim vso možno moralno in duševno pomoč v zavesti, da je njih pogin — Tvoj pogin — njih vstajenje — Tvoje preorenje! Le tako jih rešiš, da ne klonijo pod silnim udarci sodanje nemile jim usode.

Ormož.

V smislu poziva akcijskega odbora so privedli pod inšpekcijo takojšnje podružnice Jugoslovenske matice vsa ormoška prosvetna in strokovna društva in vse politične stranke skupno javen shod na katerem se je ob številni udeležbi meščanov ter okoliškega ljudstva sklenil odločen protest proti nasilju pod katerim je naše bratje v zasednem ozemlju. Zborovanje je otvoril predsednik tukajšnje podružnice g. nadučitelj Josip Rajšp, nakar je govoril g. Peter Zdravec, posestnik mlina v Ormožu.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1923.

Možu - značaju v spomin.

Pokojni Protič je bil — in to je malokateremu Slovencu znano — do pretrata, ko je postal ministrski podsekretar, član »Jugoslovenskega odbora«. — V tem svojstvu sem imel večkrat priliko razgovarjati se z njim. Kdor je občeval z blagim pokojnikom, moral je v njem spoznati moža jasnih načel, železne volje in kristalnega značaja, nedostopnega kakršnimkoli vplivu, ki bi bili v protislovju z njegovimi načeli. Izvajal jih je s takorekoč kruto doslednostjo.

Spominjam se seje »Jugoslovenskega odbora« v Parizu, na kateri je bilo med drugimi na dnevnem redu tudi vprašanje, se ima li ta odbor zavzeti za oprostitve jugoslovenskih vojnobveznih dijakov, ki so študirali v antantnih državah, od vojne službe. Pokojnik se je takoj z vso odločnostjo izjavil proti omenjeni oprostitvi z besedami: »Vsako, ki je sposoben nositi orožje, je dolžan se postaviti v bojne vrste, da z orožjem v roki brani ogroženo domovino. Ako tega ne stori, ni vreden svobode. Izjeme so nedopustne.« S to izjavo je bila debata končana prej nego se je začela.

Kakor v tem slučaju, bil je pokojnik tudi tedaj, ko j šlo za koristi naroda, trd, neizprosno in jeklen. Njegova deviza je pač bila: »Frangar, sed non flectar« (zlomljen bom, nikoli pa upognjen). Življenje je ni moglo upogniti tega kremen-značaja, zlomiti ga je mogla šele smrt.

In kdor je poznal pokojnika, moral ga je spoštovati, četudi se ni strinjal z vsemi njegovimi nazori. Možu-pošte-njaku: »Večnaja pamjat!«

Dr. G. Gregorin.

— Nasilnik se pritožuje proti nasilniku. V dunajski »Neue Freie Presse« slika članek »Eno leto fašizma« položaj Nemcev v italijanskem delu Tirolske. V članku se pritožuje zlasti bolzanski in trentinski Nemci nad krutostmi fašistov. V Bolzanu so vzeli fašisti nemški decij najlepše šolske poslopje; tako v šoli kakor tudi v mestnem uradu vladajo izključno Italijani. V uradih so sami uradniki Italijani, ki niso večji nemškega jezika. Prejšnji župan so po vrsti odstavili — neomejeno sovraštvo proti Nemcem vsepovsod. Najrazločnejše omejitve celo v osebnem kretanju Nemcev, da še neitalijanski slog pri zgradbah je prepovedan. Nemške vloge se pri uradih ne upoštevajo, nemška krajevna imena se brišejo, nemška društva razpušča, pripravljajo se splošni ukinitve nemških osnovnih šol itd. Tako članek dunajske Presse. — Da! Vsak olikan človek bo priznal, da so to žalostne razmere. Toda iz Tirolske na Koroško je samo korak v sosedno deželo! Južno-tirolski Nemci vidijo samo sebe, ne zavdajo pa se, da postopajo na Koroškem s Slovenci prav tako kakor Italijani z njimi v Trentinu. Zato nimajo Nemci nobene pravice se ogorčati zaradi italijanskih nasilstev, ko so sami prav taki kakor Italijani, kjer imajo moč v rokah! Napravite najprej red v svoji hiši in ne zatirajte svojih narodnih manjšin, potem boste se upravičeno pritoževali tudi zaradi laških barbarstev! Dolek pa sami kruto dušite vsak svoboden narodni razvoj slovenskega življa na Koroškem, nimate pravice pretakati solze zaradi nasilnega režima v Trentinu, saj vam Lah! lahko vsak hip zaluzijo v obraz očitek: Sami tako postopate od nekdanj z narodnimi manjšinami, mi smo samo vaši učenci in posnemovalci!

— Odhod kraljice Marije in prestolonaslednika v Romunijo. Kakor nam poročajo iz Beograda, je snoči ob 9.30 z ladjo odpotovala romunska kraljica Marija. Z njo je tudi odpotovala naša kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom. V njenem spremstvu se nahaja dvorna dama ga. Djundjerska in pa dvorni adjutant polkovnik Kostić. Iz dvornih krogov doznavamo, da ostane naša kraljica Marija s prestolonaslednikom 20 dni v Sinaji. Do pristanja nišča so spremili kraljici kralj Aleksander I., kneginja Jelena, predsednik vlade Nikola Pašić, zunanji minister dr. Ninčić in pa vse dvorno osobe.

— Kralj Aleksander na lovu v Nišu. Po odhodu romunske kraljice Marije in naše kraljice Marije v Bukarešto sta odpotovala kralj Aleksander in kneginja Jelena v Niš, kjer ostaneta več dni. Kralj Aleksander se udeležil velikega dvornega lova.

— Oba govornika sta v kratkih tedenskih besedah naslikala trpljenje podjarjanih bratov. Nato je g. ravnatelj Janko Grivo prebral resolucijo, ki vsebuje glase in oster protest proti italijanskemu nasilstvu ter objednem pozivlju kraljevsko vlado v Beogradu, da se zavzame za vseni razložišni sredstvi za naš narod v Primorju. Resolucija je bila soglasno sprejeta. G. Josip Rajšp je nato zaključil dobro uspešni shod. Resolucija se je odposlala vladi v Beogradu in akcijskemu odboru v Ljubljani.

— Naročanje list »Koroški Slovenec«. Ze opetovano smo naprosili in opozorili slovenske rodoljube in ljubitelje Korošcev, naj se naroče na edini, na Koroškem izhajajoči list »Koroški Slovenec«. Na ta naš poziv odzvali so se le trije naročniki. Zadnje volitve v deželni in državni zbor nam jasno pričujejo in dokazujejo, da še žive neustraheni narodnozavedni ljudje na Koroškem. Te je treba podkrepiti ne-le z besedo — ampak tudi z dejanji. Da pa z vsem njih težnje, biti bi morali z njimi v stiku in to potom časopisja. Izvrstno urejevan list »Koroški Slovenec«, bi se ne smel pogrešati v nobenem hotelu, kavarni, restavraciji, gostilni, društvih in pri narodno čutečih Slovencih.

Naročajte »Koroškega Slovenca! Četrtneta naročnina znaša 25 Din. Naročnino sprejema »Gospodstveni Zvon« v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 15.

— Uvedba novega koledarja v pravoslavni cerkvi. Arhιεrејski zbor v Karlovcu je preteklo soboto začel razpravljati o uvedbi novega koledarja v srbsko-pravoslavno cerkev. Referiral je o tem vprašanju metropolit Dožić, ki je zastopal srbsko pravoslavno cerkev na kongresu pravoslavne cerkve v Carigradu. Njegov referat je bil zelo obširen. Ker v soboto svojega poročila še ni mogel zaključiti, se je nadaljevala seja arhιεrејskega zbora š v ponedeljek. Danes, v sredo, bo razprava o tem vprašanju končana. Ni dvomiti, da bo zbor v veliko večino sprejel predlog o uvedbi novega koledarja. Zato je pričakovati, da uvede pravoslavna cerkev nov koledar še pred božičem, tako da bodo pravoslavni in katoliški že letos skupno praznovali božič in novo leto.

— Odlikovanja Stojana Protiča. Pokojni Stojan Protič je imel sledeča odlikovanja: 1. Legion d'honneur II. razreda; 2. bolgarski veliki red za meščanske zasluge; 3. veliki kordon Karagiorjeve zvezde; 4. veliki grški kordon Odręchenja; 5. veliki kordon Fran Josipovega reda; 6. veliki španski kordon Isabelle Katoliške; 7. red belega orla z meči II. razreda, 8. red belega orla II. razreda, 9. veliki kordon Sv. Eme, 10. veliki italijanski kordon Vittoria Emanuela, 11. veliki kordon papeževga reda Virtuti et Merito, 12. veliki kordon reda Sv. Ane, 13. Karagiorjevo zvezdo II. razreda, 14. red Sv. Save II. razreda, 15. red belega orla III. razreda, 16. red belega orla IV. razreda, 17. red belega orla V. razreda, 18. red Sv. Save IV. razreda, 19. red Sv. Save V. razreda, 20. spominsko odlikovanje za leto 1913, in spominski odlikovanji za leto 1921 ter za izvolitev kralja Petra.

— Nov kazenski zagovornik. Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo Frana Tavčesa, notaria v Logatcu na njegovo prošnjo v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

— Odlikovanje. Odlikovana sta: z redom sv. Save 3. stopnje konjeniški major Vladimir Seunig in z redom sv. Save 5. stopnje orožniški poročnik Stanko Palčić.

— Izprememba v občinskem genrentstvu v Trbovljah. Občinski kerent v Trbovljah, Miha Koren, in vsi dosedajni priseljeniki gerentskega sveta so razrešeni svojih dolžnosti. Za novega kerenta trboveljske občine je imenovan deželni pristav Anton Fortić.

— Zvišanje veseličnega davka na predstave v ljubljanskim kinematografiji. Pokrajinska uprava je dovolila mestni občini ljubljanski, da sme izza dne 31. oktobra št. pobirati na predstave v kinematografiji namesto dosedanjega veseličnega davka zvišano veselično takso v izmeri 25 odstotkov vstopnine.

— Promocija. Danes v sredo je bil na zagrebškem vsuobščinskem promoviran za doktorja prava g. Josip Tušar, absolvent kr. visoke šole za trgovino in promet, redovni iz Zirov.

— Maša zadušnica za padlimi italijanskimi vojski se bo brala na Vernih duš dan ob 9. v župni cerkvi Sv. Petra.

— Poroka. P. toči se je dne 29. oktobra g. Inženir Heri p. l. Schoeppl z gđno. Vlasto Rudeževno, hčerko iz znane narodne rodbine g. kraljičaka Josipa Rudeža na Tolstem vrhu. Bilo srečno!

— Smrtna kosa. V Volčjem potoku je umrla ga. Franciška Tomšič roj. Keber, ovdova posestnica. Pokojnica, tašča g. Ernesta Bezenška, je bila dobra mati in vrna slovenska žena. Pogreb bo v četrtek 1. novembra ob 16. na kamniško pokopališče na Žalah. Blag ji spomin!

— Kako je v Verdunu? V izloženem oknu Narodne knjižarne so razstavljene razglednice iz Verduna in okolice, ki jih je dal na razpolago g. generalni konzul dr. Benčič. Slike predstavljajo Verdun in okolico in nazorno pričajo, kako strašno so Nemci opustošili vse francoske pokrajine, kjer so bile vojne operacije. Razglednice kažejo Verdun, kakršen je še danes. Priporočamo, naj si ogledajo te slike tisti, ki se jim sedaj ubogi Nemci tako smilijo samo zato, ker Francija neizprosno zahteva od njih reparacije!

— Povrat Židov vab za počto na pokopališču pri sv. Križu na praznik, dne 1. novembra št. točbo ob 11. doolne v Glasbeni Matici. Zastopniki društev pol ure prej Zbor Zvez.

— Kranjskogorska podružnica S. P. D. namenjajo, da se vrši njen na 28. oktobra t. l. akcija in potem radi narodnih manifestacij na ta dan preklicani izredni občni zbor ne prekinemo v nedeljo dne 4. novembra ob 14. v prostorih hotela »Triglav« v Mojastrani s istim dnevnim sporedom.

— Čekovni promet na poštini uradih. Po telefonskem poročilu iz Beograda je odredilo ministarstvo pošte in brzojava, da uvede pošte 2, 3. in 4. reda čekovni promet s 1. novembrom t. l. Čekovni promet pa se uvede s 1. decembrom na vseh poštah v državi.

— Celjske vesti. Na okoliškem pokopališču zapoje jutri na praznik Vseh svetnikov moški zbor Celjskega pevškega društva ob 15. polpodne dve žalostni in sicer: Pavčičevo nagrobno in C. Prežljevo »Slovo mrtvim«. — Vojaške grobove na mestnem pokopališču je vojaška oblast prenovila in se sedaj zopet nahajajo v lepem stanju. Zapuščeni so še vojaški grobovi na bolniškem pokopališču. Tudi te bi se dalo spraviti v red po vojaštvu. — Izpred sodišča. V spomladni je v potoku Koprivnica na Dolgem polju utonila 3 letna Dora Kmetič, katero je mati pustila brez nadzorstva. Mati Kristina Kmetič se je te dni morala zagovarjati pred sodiščem zaradi tega. Obsojena je bila na tri dni zapora. O slučaju smo takrat poročali.

— Mariborske vesti. Sodobna Rusija. V Ljudski univerzi je v ponedeljek zvečer prišel svoja predavanja z ruskimi razmerami in zgodovino dobro poznani mož inž. g. Kukovec. Gospod predavatelj je skušal poslušalce po gotovem sistemu seznaniti z razmerami v sodobni Rusiji. Večji vpliv oziroma uspeh bi imelo to predavanje, ako bi ga g. predavatelj ne štital, ali pa vsaj važnejše odstavke glasneje in razločneje podarjal.

— Fond za obmelno šolstvo. Na zadnji manifestaciji Ciril - Metodove družbe je g. ravnatelj Voglar podal žalostno sliko o naših obmelnih šolah, katere vsled gnetnega pomanjkanja od naše strani in propagande od avstrijske strani mnogo trpe tudi v narodnem oziru. Obmelni Avstrijci žrtvujejo mnogo za svoje obmelne šole in vhitapljajo svoje propagandne knjige tudi na naše šole, oziramo med šolobvezno mladino. Renna šolska mladina potrebuje poleg šolskih potrebščin tudi obleke. Lani je skrbel okrajni glavni dr. Lainsič za obdarovanje šolske mladine o božičnem času. Vsled znanih razmer ne vemo, ali se od strani politične oblasti za letošnje obdarovanje že kaj skrbi. Zato se je v javnosti zopet vzbudila misel, da se ustanovi poseben fond za podporo našega obmelnega šolstva. Bilo bi na mestu, da se po vseh javnih lokalih zopet nabavijo nabiralniki, toda primerni razmeram današnjega plačevanja. — Ponesrečen železnikar. Kurjač Ivan Sorbek iz Maribora je na potu pri opravljanju svoje službe v Kanji vlesel udarca pri stoju zadobil težke poškodbe na desni nogi. Rešilni oddelki ga je z glavnega kolodvora pripeljal domov.

— Potrčila o državljanstvu. Vsek čas se pripeti, da prošjo stranke, naj bi im magistrati ali okrajna glavarstva potrčila, da se jugoslovenski državljani. Ministarstvo za notranje zadeve je z odlokom št. 3617 z dne 30. aprila 1923 odlozila U 5539 z dne 26. IV. 1923 rešilo da je izdajanje svvedob (privečaj, potrdil) kompetentno ministarstvo za notranje zadeve. Prošnje za izdajanje potrdil o državljanstvu je vložit pri magistratu okr. glavarstvu; priložiti je domovnico in rojstni list, pri omenjenih tudi poročni list. Za potrdilo je priložiti takšno marko deset dinarjev, prošnjo in priloge pa je kolekovati po splošnih predpisih.

— Nadure na rudarski šoli v Celju. — Pišelo nam: Skoro vsaki tedaj štimo v časopisih, da profesorji te ali one šole niso dobili izplačanih nadur za ta ali oni mesec. Trajalo je nekaj časa, končno se je vendar našlo toliko denarja, da se jim je na dolgo vsota izplačala. Izjema v tem oziru je vsakakor rudarska šola v Celju, na kateri niso dobili profesorji izplačanih nadur že od 1. januarja l. 1922 torej že cele dve leti. Izplačalo se jim je za to dobo samo za laniški oktober in polovico novembra. Koliko je že bilo intervencij, pismenih in ustnenih toda da sedaj ni pomagalo ničesar. Opustiti se je moral radi tega pouk ležikov in prostoročnega risanja že drugo leto. Svota katere država doluje profesorjem, se je uvrstila v likvidacijski buđet, toda kdaj bodo ta buđet likvidirali, je nabitže že vprašanje nekotiko let. — Samo nekoliko dobre volje bi bilo treba od ministrstva za šume in tuda: pa bi se teh par tisoč dinarjev že našlo, da bi se plačalo že storjeno delo.

— Odgovoril izlozhe v Milano. Za november je bila dolozena v Milano velika mednarodna razstava mlekarških izdelkov, ki bi se je bila udeležila med drugimi tudi naša kraljevina. Sedaj pa je razstava odgodena do aprila 1924 leta, da se omogoči udeležbi tudi Ameriki, ki v novembru sama priredi slabo razstavo.

— Vojne olajšave po novem zakonu. Po naredbah ministrstva vojske in mornarice z dne 23. septembra t. l. in z dne 6. oktobra t. l. se letos potrjenim mladim doloci rok službe v kadru po novem zakonu in po novem zakonu se priznajo tudi vojne olajšave. Rok službe za vse vrste orožja, razen mornarice, je dolocen na 18 mesecev, skrajšani rok pa na 9 mesecev. Mornariji služijo 24 mesecev, dijaki, ki imajo najmanj šest razredov srednje šole, 9 mesecev, če pa po devetih mesecih ne napravijo izpita za rezervnega častnika, 14 mesecev. Boroslovci služijo 6 mesecev, samci ali osamelci, ki nimajo imenja, služijo polni rok, dediči imenja pa skrajšani rok. Člen o vojni olajšavah se nekoliko razlikuje od doslednih doloci. Novo doloci se glasi: a) V rodninah, v katerih se seme ženske, se naborki oporabi kot hranilce kadrovske službe te tedaj. Če rodnina plačuje 20 ali manj dinarjev neposrednih letnih davkov, b) Naborniki iz rodnin, v katerih so samo ženske, služijo skrajšani rok.

— Požar v Zaborštu. Iz Kosanjevice nam pišejo: V nedeljo ob 8. zvečer je zanel troma gasilnega društva »Na pomoč!« iz doleže se neznanega vzroka je silni svet naznanjal požar na posestvu kmetovalca Lojzeza Kuharja v Zaborštu nad Kostanjevico. Najprvo se je vžgalo za podom, ki je bil nenadoma ves v plamenu in za njim ostalo gospodarsko poslopje in hiša. Prihitele gasilna društva iz Kostanjevice, Sent Jerneja, Sv. Križa in Ostroga in Prekope so morla prav malo početi v akcijo, dasi so bile 4 brzegalne, ker je manjkalo vode. Domači vodniak pa je bil sredi gorčih polonih in mu je zgorel tudi cel oklep. Uničeno ni samo žito in drugi poljski pridejki, marveč tudi 40 hl vina in vsa vinska posoda. Razen ene svinje in enega teleta so rešili vso živino. Zgorelo pa je v hiši vse pohištvo, obleka, čutev in perilo. Od poslopj je ostal edino kozolec, na katerem je bila še neomlačena silda in seno. Nesreča dohrega in naprednega gospodarja je vzbudila po vsej občini splošno pomilovanje. Visti škoda se čeni nad podgust million Kron. Kmetiška vzajemnost in pravo prijateljstvo v nasreči ter pridnost in podletnost mladega tovariša pa bo v stanu postaviti novo domačo kmetijo v Zaborštu.

9 mesecev kot prevenc ali odnec, če rodnina plačuje nad 20 dinarjev neposrednih letnih davkov. c) Potrjenemu naborniku iz rodnine, ki plačuje manj kot 20 dinarjev neposrednih letnih davkov, ako ima brata pod 17 let starega, se odloži služba v kadru dole, da mlajši brat izpolni 17. leto in to le do 25. leta nabornikove starosti, na to pa služi skrajšani rok. d) Skrajšani rok 9 mesecev se prizna tudi onim rekrutom, v žigir rodnini sta od leta 1912. do 1920. padla ali umrla vsled ran iz vojne službe dva ali več članov rodnine. Vsi leta 1899, 1900, 1901, 1902 in 1903 rojeni mladenci, ki so bili letos potrjeni kot hranilci, samci ali samohranilci ter oproščeni službe v kadru, se pozivajo, da do 4. novembra t. l. predložijo rodninske pole in potrdilo davčnega urada o posrednem davku v Ljubljani mestnemu vojaškemu uradu v Mestn. domu, drugod pa okrajnemu glavarstvu. Rekrutom, katerim sta v družini od leta 1912. do 1920., kakor zgoraj omenjeno, padla ali umrla dva ali več članov rodnine, je takol, vsaj pa v dveh mesecih mestnemu vojaškemu uradu v Mestnem domu predložiti dokazila. Teh rokov se je strogo držati, ker se na pozneje vlozene prošnje ne bo oziralo.

— Razpisana služba. Na osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani se razpisuje mesto ravnatelja. Zahteva se sposobnost za državno službo vobče in strokovna spremet: pedagoška in komercijalna predizobrazba in spetialna sprema za vodstvo zavoda za čipkarstvo in žensko domačo obrt. Prejemki se dolocijo v zmlsu zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih z dne 31. julija 1923 št. 299 Ur. l. Prošnje opremljene v zmlsu št. 12 cit. zakona, naj se predložijo do 15. novembra 1923 pri odleku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani.

— Izseljeniško vprašanje. Izseljeniški Komisarjat v Zagrebu javlja: Varnje in odiranje izseljencev. Priseljenci v Zedinjene države Amerike, zlasti novinci, so izročeni radi nepoznanja razmer in angleške jezika odiranju raznih prenočišč, izvoščkov in navadnih sleparjev. Pogosto se jim tudi ponujajo v nakup akcije pasivnih podjetij ali celo takih, ki sploh več ne obstoje, v obče akcije brez vsake vrednosti. Prav tako se ponujajo v nakup zemljišča, neporabna za poljedelstvo, odnosno za stavbne svrhe (močvare, silna oddaljenost od železnice, nerodovitven svet), kar kupuje nepoučeni tujec, ne da bi preje ogledal. Za zaščito proti takim prevaram obstoji v New Yorku »Council of Immigrant Education« (odbor za pojasnila priseljencem), 244 Madison Ave. New York City, ki skrbi za to, da se po možnosti prepreči izkoriščanje priseljencev. — Izseljevanje dijakov v Z. d. A. preko kvote. Ko je letna kvota naših izseljencev izčrpana, se morelo seliti v Zedinjene države Amerike le še dijaki in sicer samo na časasno bivanje. Vložiti pa morajo prošnjo za dovoljenje na Secretary of Labor potom pristojnega ameriškega konzulata v Beogradu, odnosno v Zagrebu. V prošnji morajo dokazati, da so diplomirani absolventi višjega učilišča, v bistvu ekvivalentnega normalni ameriški univerzi, dalje kakšne eventualne uspehe imajo na znanstvenem polju ter končno podrobno navesti, kateremu študijskemu delu se hočejo posvetiti v Zedinjenih državah Amerike. Natančneša poasnila daje pristojni ameriški konzulat.

— Pomožna akcija za pasivne kraje. Ze nešteto krat se je govorilo v našem tisku o noložaju prebivalstva v pasivnih krajih, toda stanje je veliko slabše, kakor se sploh more misliti. V Dalmaciji je ogroženo okrog 200.000 prebivalcev. Prehrana, zdravstvene in stanovanjske razmere in vse ostalo, kar je potrebno za znosno življenje, se nahaja v strašnem stanju. O nehrani vobče ni moglo govoriti, če pomislimo, da se vrši z 20 ko koruze, ki jo mora ljudstvo vnaprej plačevati v vinom, in sicer 100 litrov za 20 ko. Stanovanja ne odgovarjajo niti najprimitivnejšim zahtevam. Razumljivo je torej, da tudi zdravstvene razmere ne morejo biti kdove kako silane. Nešteto dece ne more niti stati iz postelje, ker je oslabela od lakote. Kadar pa iščejo zdravniške pomoči, je ne morejo dobiti, kajti zdravnik zahteva za obisk 700 Din. Tudi pomanjkanje vode je v teh krajih zelo občutno. — Ljudje hodijo po vodo 17 km daleč. Voričje teh nevarnih razmer je glavni zadružni savez sklenil, da nemudoma začne energično akcijo za pomoč trpečemu prebivalstvu.

— Poštinska prostost južne železnice. Kakor znano, je prišla južna železnica v državno upravo in je potemtakem zdaj državna ustanova. Zato so ne dopisi po zakonu v poštinskih prostosti prosti poštine.

— Nevročljive poštno pošilke. Poštno ravnateljstvo je poslalo te dni vsem poštam v Sloveniji razglas o nevročljivih pošilkah za mesec september 1923, kjer je v prostoru za stranke razočeren občinstvu v pogled.

— Požar v Zaborštu. Iz Kosanjevice nam pišejo: V nedeljo ob 8. zvečer je zanel troma gasilnega društva »Na pomoč!« iz doleže se neznanega vzroka je silni svet naznanjal požar na posestvu kmetovalca Lojzeza Kuharja v Zaborštu nad Kostanjevico. Najprvo se je vžgalo za podom, ki je bil nenadoma ves v plamenu in za njim ostalo gospodarsko poslopje in hiša. Prihitele gasilna društva iz Kostanjevice, Sent Jerneja, Sv. Križa in Ostroga in Prekope so morla prav malo početi v akcijo, dasi so bile 4 brzegalne, ker je manjkalo vode. Domači vodniak pa je bil sredi gorčih polonih in mu je zgorel tudi cel oklep. Uničeno ni samo žito in drugi poljski pridejki, marveč tudi 40 hl vina in vsa vinska posoda. Razen ene svinje in enega teleta so rešili vso živino. Zgorelo pa je v hiši vse pohištvo, obleka, čutev in perilo. Od poslopj je ostal edino kozolec, na katerem je bila še neomlačena silda in seno. Nesreča dohrega in naprednega gospodarja je vzbudila po vsej občini splošno pomilovanje. Visti škoda se čeni nad podgust million Kron. Kmetiška vzajemnost in pravo prijateljstvo v nasreči ter pridnost in podletnost mladega tovariša pa bo v stanu postaviti novo domačo kmetijo v Zaborštu.

— Proti 8 armam delavništva. Centrala habsburških korporacij je započela v spozrazumu z ostalimi gospodarskimi korporacijami akcijo proti 8 urnemu delavniku. Ta akcija izvira iz dejanskega potreb naše mladere industrije in celokupnega gospodarskega življenja. Vprašanje je sedaj le, kako bodo sorošili ta korak merodajni častniki, ki bodo morali pri končnoveljavnem skla-panju postopati zelo opretno in obzirno.

— Zastrupljenje v Novem Sadu. V Novem Sadu je zbolelo 11 oseb na posledicah zastrupljenja z mesom. Tri osebe so obolele smrtnonevarno. Bila je uvedena stroga sanitarna preiskava.

— Smrt pod vlakom. Dne 28. t. m. je na novosadski železniki postaji dvorni vlak romunskega prestolonaslednika, ki je odhajal v smeri proti Subotici, povozil železničarja Dimitrija Trpkovića. Bil je popolnoma razmoran.

— Juhas se javlja iz Moskve. Beogradska »Politika« poroča, da se je glavni vidovdanski atentator Josip Juhas, ki je pobegnil iz Moskve, javil svoji rodnini v Novem Sadu. Med drugim je pisal, da je bil pravecno sprejet. H koncu je poročal vse konvencije in zlasti atentatorja Stojica.

— S smotom se je začutila. Stukinji Mariji Čoke z Dolge vasi v Prekmurju je pri jedi obžalal čmok v grlu in se je redno sila, vkljub takojšnji zdravniški pomoči.

— Velik vrom. Na Vojvodno Milića cesti je bilo večer vžlomenje v stanovanju uradnikov sorode Danice Mrdjen in je bilo ukradeno precej zlata. Med drugim je tat odnesel dve zlati zapestnici, dve zlati vratni verižici, zlato damsko uro, dva metra dolga zlato vratno verižico, zlato uhane z vdelanmi mi briljanti, srebrno damsko uro, 20kronski zlatnik in 200 Din gotovino. Skupna škoda znaša okoli 50.000 Din.

— Prebrisani sosedi. Ivančo Ambrožič na Bledu je osleparil prekupčevalec z jajci Franc Osel za 1500 Din in pobegnil. Dva nožna soseda lovi sedaj policija.

— Prepir s krvavim koncem. V Lučarju gostilni v Snehberlu pri Dev. M. v Polju se je večer pri 34letni mezar. Ivan Krušič z nekim neznanecem, ki je razsajal po gostilni. Med preprom je neznanec potegnil nož in je sunil Krušiča v roko in v trebuh. S smrtnonevarnimi poškodbami je bil Krušič prenehan v bolnico. Njegovo stanje je kritično.

— Nanad z nožem. Delavca Antona Kolarica iz Little je v prepisu sunil v gostilni pri Pošti neki neznanec z nožem v desno ramo in ga precej poškodoval. Kolarč je bil prenehan v ljubljansko bolnico.

Veliki film sežije 1923/24

Modri Nathan

po istoimenski domi nemškega Mestika

Leszinga

od 1.—4. novembra 1923

KINO MATICA

— Klasičen film »Modri Nathan«. V ponedeljek je Kino Matica priredila poskusno predstavo klasičnega filma »Modri Nathan« posnetega po Lessingovi istoimenski drami. Filozofično jedro dramt tvori ideja verske in plemenske tolerance, ideje, ki po težkih bojih, po strastnih borbah versko fanatičnih plemen, zmaga in prinaša mir med muslimane, kristjane in žide v Jeruzalemu. Film predstavlja velike boje suitana Saladina s templarji za časa križarskih bojev za Jeruzalem. V teh borbah se odraža visoka postava žida modrega Nathana, ki s svojo strpnostjo končno privede suitana od tega, da oznanj narodni zaželjeni mir. Orientalni tip v filmu so prav izrazili.

— Kino Tivoli. Danes zadnji dan Krasnega romana Gerharda Hauptmanna »Fantoma«, v katerem sledijo samo prvotne moči. Od 1. do 4. novembra petdeljanska burka »Od smetanja do senatorja«, torej lep avanzman, poln najbolj komičnih in grotesk-nih scen, ki spravljajo človeka v najboljšo voljo. Za tem dospe film »Tragedija strasti« »Zenskarja«, v katerem igra glavno vlogo slavni igralec Emil Jennings. Največja privlačnost začetkom zimske sezone na ho vsakako epohalni film v treh delih »Pustolovka iz Monte Carlo«, v naslovni vlozi dr. Zvezna diva Ellen Richter.

— Kino »Ideal« prične 1. novembra s predvajanjem senzacionalnega epohalnega filma »Skryvnost cirkusa« Eddie Polca, v glavni vlogi Eddie Polo, najslavnejši arlist sveta. Vsebina filma ni občilna pustolovščina, temveč dobro vezana vsebina na realistični podlagi. Atrakcija, izvajajoča no Eddie Polo, prekašala Harry Piel in Harry Hilla. Film obstoji iz štirih delov in se predvala: I. del od 1. do včeteri 4. novembra; II. del od 5. do včeteri 7. novembra; III. del od 8. do včeteri 11. novembra; IV. del od 12. do včeteri 14. novembra. — Predstave se vrše ob delavnikih ob 6. pol 8. in 9. uri, ob nedeljah in praznikih pa kakor do sedaj običajno dopoldne ob pol 11. popoldne ob 3. pol 5. 6. pol 8. in 9. uri. — V nedeljo 4. novembra do včeteri 7. novembra pa se predvalja še »Prigodni zadnji potresne katastrofe na Janoskemu«. Posneti ki so zelo dobro uspeš. Dostojen k tem predstavam dovoljen je tudi mladini pri popot-danski predstavi.

— Hošč, nošč, moraš uvideti, da so »Pekatelec« cenejši od drugih testenin, ker se zelo nahajajo in se jih manj potrebuje. — Nevzrastenosti, katerih slabosti temelje na motenju spodnjega telesa, pri-skrbi gredičica »Franz-Josef« redno delovanje žlezoča in črevesa, žisto slavo in daje mirno stanje.

Poizvedbe.

— Dočleni, ki je v gostilni Gerca »Vinska tria« odnesel ščipalnik (cvikar) se prosi, da ga prinese nazaj, če ne bo imel sitnosti.

— Zamenjan povračil. Na prostobnem shodu v Unionski dvorani je neki gozpod v prostoru poleg odra pomotoma neneže svojega vzgl tui povračil, ki ima vso moč svojega FGL. Lastnik tega povračila se prosi, da razkusi svoj naziv v plačar Družbe sv. Cirila in Metoda (Narod. dom) oziroma da tie pošlje omenjeni povračil v prave roke.

ZUPANCIC:

Pesem invalidov.

(1914-1918.)

V tmemu Bogočeta in sina
za vero, dom in cesarja.
Sivo morje tu, rjav valovi tam,
jeklene pošasti tam, ostra bodala tu.
Vmes sedi krmar — peklo ga je vrglo
iz sebe...
Veslo je kosa, jedra mrtvaški pri,
oči so žrela topov, srce dinamit,
misel volčja jama, glas ekrazit,
ladja hudičovo gnezdo, cilji smrti.
Sedi, krmilo drži in valove reže...
Val je hudičovo telo, morski svetilnik
grob,
smrtnar je grobar, veter plamete
svoštvo —
zdej potegne od severa, zdej pridrvi
od juga,
kamor upre svoja krila — povsod
krvava vijuga.
V tmemu Bogočeta in sina
za vero, dom in cesarja.
Petstotisoč bodal tu, šeststotisoč tam,
sed in mrinja tam, kletve in
zverstvo tu.
Loči jih Marna, Donava, Dnjester
in Soča.
Nebo je temno od dima, tla od
ognja vroča,
zemlja zgrešila je pot, solnce ne
daje svetlobe,
reka in potok sta kri, pesem
slavca jok,
rosa na travi solze, mavrica
zlomljen lok,
vera je dvom, up obup in laž resnica.
Šatan in nočni vampir sta zasenčila
lica,
dže in trupla so zvita v kepo gnolobe;
Haron noč in dan krepko vesla,
tam pa gredo in gredo — ura, ura...
V tmemu Bogočeta in sina
za vero, dom in cesarja.
Ura, ura — gredo, gredo in pojo:
«O Doberdo, Karpati, o Rava-Ruska,
kako so vroča tla in krvava zakuska!
propeler zapel je v oblakih na njo —
bombo je spustil — pet glav brez
teles —
doma so zaplakale žene in roj
otročičev...
Čujte, božji ljudje; kaj ni več nebes,
kaj res smo v popolni oblasti hudičev?!

2023.
Ej, Gospod — dober dan! Dajte
vbojajme
za nas invalide... lepo je in dobro da,
ko pride smrt in so grehi vsi odpušteni.
Radi kupili bi kruha otrokom in ženi,
pa smo brez rok in nog, brez oči
in ušes...
vmes je še v letu tristo dni brez
denarja,
in veste, dobri gospod — he, he, prav
zares —
Vse to v tmemu Bogočeta in sina
zato, da v nogah je les, v očeh tema,
v zobeh hudič, v prsih bolest,
v glavi povest o bolni ženi doma,
ki nima v nedrjih mleka, da bi dete
dojila...
Kajne, gospod, da je lepa naša idila?
Zato, če je dobro vaše človeško srce,
dajte za nas invalide vbojajme.
2023.
Brez rok in nog, brez oči in ušes?
Da, bilo je! Zdej je minilo in ni
več res!
V tmemu dela in žuljavih rok trpina
ena je vera, en cesar, ena domovina
in ena večna resnica — življenje.

Tam, kjer ni trgovine.

Zgodba je resnična in jo je treba za-
beležiti javnosti v razvedrilo in potomstvu
in opomin, da ni vse zlato, kar se sveti in
da se tako dobra teorija šepa tam, kjer ji
nasprotuje praksa. Ruski boljševiki so za-
pisali s krvjo na rdečem praporu: smrt sta-
remu svetu, živelo novotarije in vse, kar
spada v področje bogate fantazije! In so šli
takoj na delo. Tovarne, veleposredstva, ban-
ke, trgovine in druga ropotija, so dejali, so
samo pajki na spretno razpreženi mreži, ki
srkajo kri in potne srage človeštva. Zato
proč z njimi in raj na zemlji je takorekto
že zajamčen. Tovarne so socializirali, ban-
ke izpraznili, veleposredstva razdelili, trgo-
vine prepovedali. In ko je to prepoved pa-
ralizirala ves družbeni mehanizem, ko so
starni meščani in seljaki, da ni mogoče
več živeti, se je godila tudi naša zgodba.

V Irkutsku, blizu divnega Balkajskega
jezera, ob večnozeleni in biserno čisti An-
gari me je srečal nekadašnji prijatelj.
»No kako živis in kaj počneš tu?«
Po opravih sem v mestu, sem mu od-
govoril. Rodoljub z dežele, ki bi si rad
ogledal zanimivosti sibirske kulturne pre-
stolice, pa tudi vsakdanje potrebe me si-
ljo, da se vozim tri dni sem in tri dni nazaj,
seveda če bo železnica jutri sploh še funk-
cionirala.

»Kakšni pa so ti opravi, da si žrtvo-
val toliko časa in energije?«
Nož bi si rad kupil, čisto navaden žep-
ni nož, sem dejal in pogledal prijatelja, ka-
ko bo učinkovala nanj ta vest.

Bil se je menda že seznanil z novim
dekreto glede prepovedi trgovine in zato
se ni začudil mojemu odgovoru.
»Dobro. Stopajva skupaj, morda ti lah-
ko pomagam. Domačim sem in znani so mi
vsi naslovi vseh uradov. Kolikor se spo-
mnjam spada nož v kovinsko stroko in
tvoja kupčija v kompetenco gubernskega
oddelka za kovine. Brez pismenega dovo-
ljenja ne dobiš nič izgle, kaj šele noža, ki je
nevarno orodje v rokah tako sumljivega
elementa, kakor si ti.«

Tudi jaz se nisem čudil tem besedam,
ker sem poznal modernizirane razmere. Mi-
mo obstrlejenih hiš in razbitih oken sva
končno dospela na cilj. V oddelku za kovi-
ne je samopasno sedel birokratizem. Uslu-
benec je bilo toliko, da sva se komaj pre-
rnila skozi množico sključnih postav do
samega šefa. Važen gospod s komunistič-
nim znakom na prsih.

»Kaj hočete?« se je zadržal precej osor-
no.
»Nož bi rada kupila, pa sva prišla pro-
sit dovoljenja.«
»Predložite pismeno prošnjo. Navesti
morate ime, priimek, starost, poklic, politi-

no prepričanje in vse drugo, kar se vam
zdi potrebno.« Razumel sem, samo v glavo mi ni
šlo, kje je logična zveza med nožem in življe-
nijskim. Toda potreba je premagala po-
misleke in s pomočjo prijatelja sem sestavil
dolgovozno anketo s pripombo, da je pro-
sila nujno potrebna nož. Važen gospod za
zeleno mizo je prečital prošnjo, ogledal se
posebno pozornostjo podatke o moji o-
sobi in po daljšem premišljevanju napisal
resolucijo: Upravitelj skladišča kovinskih
izdelkov. Lastniku te prošnje naj se izda po
določeni ceni in proti potrdilu nož. Šef
urada N. N.

Odleglo mi je in tudi prijatelj je bil za-
dovoljen z uspehom.
Odlas sva z rešeno prošnjo še k trem
uradnikom, ki so prebrali, kar je bilo napi-
sano, pripisali številke vpisnine in izpisni-
ce, potem pa vrnil usodni košček papirja,
ki je nosil že toliko podpisov in pečatov, da
mi je kar mrzelo pred očmi. V uradu sva
se mudila malodane dve uri. Ves srečen, da
dobim tli zaželeni nož, sem stopil pred
upravitelja skladišča.

»To-le je od tovariša šefa, sem dejal
in mu pomoli prošnjo.
Pogledal je obračal na vse strani in
zagodnjati: »Ne zadostuje! Kje je podpis
komisarja? Brez njegovega dovoljenja ne
smem izdati ničesar.«

Vse moje uade so mahoma splavale po
vodih. Ime »komisar« mi je čudno zazvenelo
v ušesih. Spomnil sem se, kako me je ne-
koč komisar v nekem drugem mestu spre-
jel in to je zadostovalo. »Prijatelj!« sem se
obrnil k spremljevalcu, ko sva zapustila
skladišče. »Brez noža ostanem, vse življe-
nje bom lomil kruh z rokami in ostril svinč-
nike z zobmi, samo h komisarju nikar. Ni
varno, saj veš. Pregleda ti letra in obisti
in lahko se zgodi, da boš hrepenel ponoči
v podzemlju črezvičake. Ne, ne, samo tega
ne!«

Prijatelj me je razumel. Raztrgal sem
težko pridobljeno prošnjo in ostal brez
noža.

Novici

JURILEJ

»KOLA SRBSKIH SESTER«.

V nedeljo je slavilo Kolo srbskih se-
ster v Beogradu svojo 20 letnico, obenem
pa je tudi praznovala otvoritev svojega
društvenega doma. Slavnosti se je udele-
žila poleg zastopnic 82 društvenih podru-
žnic še predstaviteljica Hrvatice ga. Zlata
Kovačević in za Kolo baraniskih sester
ga. Olga Krnic-Peleš. Blagoslovlje-
nje društvenega doma je osebno opravil
patriarh Dimitrije. Slavnosti so prisostvo-
vali: Nj. Vel. Kralj Aleksander v spremstvu
dvorne maršala Damjanovića in prvega
adjutanta generala Hadžića, minister pro-
svete Trifunović, železniški minister dr.
Velizar Janković, predsednik narodne skup-
štine Liuba Jovanović, guverner Narodne
banke Vajfert, beogradski župan Marjanović
in mnogi drugi državljani in politiki.

Ko je bil cerkveni obred končan, je
imela slavnostni govor društvena predsed-
nica gđ. Mirka Grujićeva. V svojem
govoru se je zahvalila kralju in gostom na
posetu ter se dotaknila težkih razmer pred
20 leti, ko je bilo Kolo ustanovljeno. Na-
rodno osvobodjenje in uveljavljanje trolimne-
ga naroda v eno državo, to je bil cilj Kola
srbskih sester. Temu svojemu cilju je Kolo
posvetilo vse svoje sile. Tudi danes ima
še široko polje za delo. Danes je glavni
smoter društva ta, da nudi moralno in
gimnotno pomoč še neosvobodljenim bratom
in sestram. Za govorom predsednice je za-
pel beogradsko pevsko društvo državno
himno. Nato je kralj pozdravil predsednico
gđ. Grujićevo in go. Delfo Ivančevića, ki je
duša društvenega delovanja in si dal pred-
staviti gospe Kovačević in Peleševico. Ko
se je podpisal v spominsko knjigo, je med
viharimi ovacijami zapustil dvorano. Po
krajšem odhodu je imela ga. Delfa Ivan-
čevića obširen referat o zgodovini Kola
srbskih sester in o društvenem delovanju.
Po njenem izčrpnem, zelo zasnovanem re-
feratu je v imenu Hrvatice govorila gospa
Zlata Kovačević. V imenu baraniskih sester
pa ga. Olga Krnic-Peleš. Po končanem ofi-
cijalnem delu je bila intima prosta zabava.
Ob jubileju je Kolu darovala Narodna ban-
ka 20.000 Din, minister notranjih del pa
5000 dinarjev.

Ker vemo ceniti zaslužno delo, ki ga
je opravilo »Kolo srbskih sester« v pretek-
losti, tudi mi iskreno čestitamo društvu
jubileju z željo, da bi bilo njega delo prav
tako uspešno v bodočnosti, kakor je bilo v
prošlosti.

— Iz Stične. Na našem kolodvoru se
bo zidala velika tvornica ali fabrika za
železo. V ta namen se je sestel konsorcij.
Obstoje iz več premožnih in vplivnih oseb.
V konsorciju sta dva Francoza, eden Ita-
lijan in več drugih posestnikov iz Novega
mesta in drugod. Nakupili so od štirih po-
sestnikov na našem kolodvoru za fabriko
primerno zemljišče. Vsi 4 posestniki do-
biho okroglo 3 milijone kron za zemljišča.
Načrt stavbe je že izdelan in kmalu se pri-
čne z delom. Zidalo bo 400 zidarjev in
prilčno bode vpisleno mnogoštevilno do-
ličnih delavcev in rokodelcev v ta namen.
To bo ugodno vplivalo na naše prebival-
stvo, da bo ob sedanjih brezposelnosti in
gorostasi dragini kaj zaslužilo za svoje
preživljanje. — Pri nas v Stični imamo se-
daj že mesec dni hmenitnega gosta in ta je
novomemovani škof č. g. dr. Srebrnič,
bivši dekan in profesor ljubljanske bogo-
slovne fakultete. Prijazni gospod je gost
tukajšnjega cister. samostana in ostane pri
nas baje še nekaj mesecev, dokler ne bode
posvečen in odšel na svoje novo mesto na
otok Krk. — Iskreno pozdravljamo našega
goriškega rojaka — rodom Solkanca —
in mu želimo mnogo razvedrila v naši Stič-
ni. — Naselil se je pri nas štajarski Slove-
nec g. Golnar, upokojen železničar in nam
je dobrodošel. BH je mnogo let vslužben na
Primorskem in se je končno odločil ostati
pri nas v Stični. G. Golnar je samook vs-
znalec, popravlja vse, kar se mu mudi; po-

pravlja kope in steno ure. Baš tako po-
pravlja znamenja in srebrnino, uhane, prsta-
ne, svetilnice, solčnike, dežnike, zaočnike
in ščipalnice, tudi »šepa« usnje izven Stič-
ne bivajočim čevljarjem in drugim ter je
obenem tudi dober in spreten krojač. Vse
ta in še druga dela opravlja prav dobro,
prav po nizki ceni in v velikem zadovolj-
stvo občinstva. Zbog tega se mu tukaj mi-
di mnogo dela ne le od domačega občinst-
va, ampak od obširnega okolja in Do-
lenjske. — Letošnja letina je precej ugodna
in dobra. Naši kmetovalci so od vsega, za
življenje in preživljenje potrebnega pride-
lali in napolnili svoje hišne prostore z ži-
tom, repo, zemljem, krompirjem in drugim
živlom. Sedaj žejo iz češpelj in hrusk
takoimenovani silivcevi in hruskovec, ki je
za potrebo zmerno uživan, za človeštvo
pravo zdravilo. Poleg tega mastijo naši
kmeti iz jabolk takozvani jabolčni in kjer
je trta obrodila tudi mošt ali vinsko ka-
pljico. — Vreme imamo že več tednov jako
lepo gorko in ugodno.

— Drobne iz logaške doline. Po vseh
večjih krajih širom Slovenije se je v nede-
ljo dne 28. okt. manifestiralo za nesreče
naše brate v Primorju in Istri, le v Logatu
obrambna društva niso niti s prstom ga-
nila, da bi pozvala politične in kulturne or-
ganizacije, ki so na poziv čakale, k mani-
festaciji. Človeku silijo trpke besede pod po-
ro, da bi to brezbriznost primerno ožiko-
sal. Ko so logaška obrambna društva to ne-
deljo prespala, so se zbrali zvečer v Dol.
Logatu funkcionarji raznih društev, ki so
popravili, kar je bilo mogoče popraviti. Ali
vas ni sram, Logatčani? Jako lepo se je
manifestiralo na Rakovo kar dela njemu in
ondotim voditeljem obrambnih društev
čast. Tudi v drugih vaseh naše doline je
bila ta nedelja posvečena neodrešenim bra-
tom. Za občinske volitve se povsod pridno
pripravljajo. Najbolj pa v Gor. Logatu. Kjer
me mine nedelja, da bi ne bilo shoda. V Ro-
vta je še vedno samo ena učna moč, mesto
treh. Gospod nadzornik in gospod glav-
ar, več energije in manj cinčanja ne bo škodo-
valo! Odhod brata A. Črepinkota v Maribor
je »Sokol« lepo proslavil. Opazili pa smo,
da starosta ob takih prilikah rad ostaja do-
ma. Pričakujemo, da se v bodoče kaj takega
ne zgodi več. Porast dinarja vpliva tudi na
ohmelno življenje. Čim večja je vrednost
dinarja, tem manj se tihotapi. Za tihotape-
ce bili dnevi preteklega tedna pravi pasji
dnevi. Tihotapilo se je samo še s »putrčkom«
in jajčki.

Razne stvari

• Rod »malboljših ljudi«. Znani afriški
raziskovalec Frobenius pripoveduje o ne-
kem etipskem rodu, katerega označajo
raziskovalci za rod »malboljših ljudi«. Še ni-
kar ni nihče slišal, da bi bil katerikoli pri-
padnik tega rodu, razstresenega po vsem
Sudanu, zagrešil kak zločin na svojem
bližnjaku. Pridni so in ne dotaknejo se no-
bene tuje reči. Oni si predstavljajo smrt
starega človeka tako, da umrie samo radi-
tega, da na drugem svetu skrbi za potreb-
ni dež. Jako lepo si predstavljajo nadalje-
vanje življenja po smrti in zopetno vstaje-
nje svojih dedov v svojih vnukih. Lobeno
umrlega shranijo in kadar v rodbini misli-
jo, da je pokojnik že dosti časa mrtve in
da je zadosti dobro skrbel za dež, potem
stopijo pred lobeno in pravijo: Ljubi naš
ded! Ti si že dosti časa mrtve, mi hočemo,
da se povrne med nas. Nato deno v lo-
banjo neko seme in jo pokrijejo z zemljo.
In ako zraste drevce ter da sadove, poje
hči ali snaha eno zrno, katero se razvije v
dete. Tako žive po veri tega rodu ded v
svojih vnukih dalje.

• Goethe in vreme. N-š Prešeren je
sicer pel, da »Kdor govori kaj ne ve, on
vreme hvali ali toži« vendar je znano, da
niso se samo navadni zemljani pritoževali
nad vremenom baje odkar stoji svet, am-
pak so tudi prosvitljeni duhoviti počastili
vreme s tem, da so govorili mnogo o
njem. Največji duh vseh Nemcev, mojster
Goethe, je primerjal zračno elastičnost z
moralno elastičnostjo človeškega duha. Naj-
ljubši letni čas je bilo Goetheju poletje. V
nekem pismu na Herdera je vprašal: Kako
se more živeti ko je barometer nizek in je
okrajina brezbarva? Schillerja pa je pisal
nakoč: »More le v poletju najti potrebno
veselje in razpoloženje za delo, kar mu do-
cela nedostaja v slabem letnem času. Nje-
govno razpoloženje je bilo posebno odvisno
od solca: njegovo globoko hrepenenje po
svetlobi in toploti ter vroča želja po jugu
je izvirala sigurno iz dejstva, da se telesno
ni dobro počutil v severnem vlažnem in
meglenem zraku. Nenavadno občutljiv je
bil Goethe tudi ob izpremembi zračnega
tlaka. »Pri visokem stanju barometra delam
vse lažje nego ko je barometer nizke« je
dejal in njegov hišni zdravnik je pisal ne-
koč: »Svetloba in toplota sta bili zanj ne-
obhodno potrebni, ko je stal barometer
visoko, se je počutil najbolje. Zimo je mr-
zil in večkrat je dejal v šali: Človek bi se
v poznem poletju najrajši obesil, ko bi si
mogoč prav predstavljati vso grobo zime.
Mnogo se je Goethe zanašal na barometer,
da, vsa menjava vremena se mu je zdelo,
da je odvisna le od barometra in ne na-
sprotno. Goethe je enkrat celo resno na-
stopil kakor vremenski prorok. Tako pri-
poveduje n. pr. Madžar Ferjentssek, da se je
nekoč poslavil od Goetheja, ki mu je re-
kel: »Malo prej sem vam nasvetoval, naj
greste v Weimar, sedaj vam to odsvetu-
jem, ker bo nevihta. Ferjentssek je opom-
nil, da je to izključeno, saj je vendar naj-
lepši dan z jasnimi smijem nebom in kras-
nim solncem. Goethe je ostal pri svojem
mnenju in gost je odšel začuden nad ta-
kim vremenskim prorokovanjem. Sel je v
Weimar, zajela ga je res nevihta in bil je
premočen do kože. Seveda so tudi pesniki
vstajali dvomi o zanesljivosti barometra.
Tako pripoveduje nadvojvodinja Luiza I.
1828. »Goethe, zagovornik barometra, za-
čenja dvomiti o njegovi zanesljivosti in si
ne zna razlagati njegovega dvigavanja in pa-
danja«. In enkrat je pesnik vzklilil razja-
rjen: »Atmosfera, ta stara koketa, afektira
redni vsaj tok a se neda prveemu vetru.
V takem razpoloženju je prišel do zaključ-

ka, da človek ni še dorasel meteorologiji in
da so vsa njegova raziskovanja in trud za-
man. V resnici pa ni Goethe nikoli izgu-
bil vere v meteorologijo. »Mi smo zato tu,
da opazujemo prirodo«, je dejal, in naša
meteorološka opazovanja morajo imeti
svoj uspeh. Po njegovem prizdevanju so se
na Nemškem ustanovile prve vremensko
poročevalne postaje. Posvečal se je poseb-
no študiju raznih oblik oblakov in nebes-
nih barv, katere so narisane v njegovih
dnevnikih. Vsa ta opazovanja so opodila
njegovo pesniško vstvarjanje in v velikem
številu njegovih pesmi so prekrasna opisova-
vanja prirode.

• Banketi iz starih časov. Prirejanje
banketov uglednim osebam in gostom in
običaj najnovejšega časa. Ko je xdošel kralj
ali vojvoda v mesto, kjer so ga spoštovali,
so prebivalci napravili svečan sprejem in
razkošen banket. To je še danes običaj, sa-
mo kakšna je razlika! Dandanes stanejo
banketi tisoče in tisoče, posebno če se pla-
čajo iz državne blagajne. Nekdaj je bilo
vse drugače, evo primera: V nekem starem
francoskem mestu v Normandiji je bil pri-
rejen slujen banket kralju Franu I. Račun
tega banketa je ostal v občinskem arhivu
in iz njega se vidi: Snedli so 181 kruhov,
12 kruhov je stalo dva marjaša (10 centi-
mov), dva ovna po 16 marjašev komad,
šest tort po tri marjaše komad, štiri kilo-
grame svinjine po dva marjaša kilogram,
večje število petelinov, rac, jerebice in dr-
uge perutnine. Seveda se je na banketu tu-
di pilo in sicer je bila pijača le prvovrstna.
Glavno je, da se je plačalo za oni banket,
na katerem je bil kralj in njegova svita ter
vsi ugledni ljudje iz mesta in okolice le 34
frankov in 80 centimov.

• V kraljestvu sanj. Snov naših sanj
izvira iz spominov na naše stare doživlja-
je. Največkrat nastopajo doživljaji iz naše
otroške dobe. Često se nam zdijo dogodki
iz sanj popolnoma tuji, če jih pa natanko
zasledujemo, vidimo, da smo jih doživeli
prej na katerikoli si bodi način. Zanimiv
primer za to nam pripoveduje Leibniz L.
1862 je sanjal, da je našel dve kuščarici v
snegu, ju segrel in skril v luknjo v zidu.
Za hrano jima je dal neko rastlino, katero
ja v sanjah čisto pravilno zaznamoval z
asplesnim ruta muralis. Ko se je zbudil, ni
se mogel domisliti, da bi bil kdaj slišal to
ime. Po petnajstih letih je slučajno dobil v
roke herbarij nekega prijatelja, katerega
mu je pomagal urediti in je tedaj sam napi-
sal pod dotično rastlino ime, katero je vi-
del v sanjah. Istotako je našel zgodbo o
kuščarjih v nekem starem listu, katero je
že davno pozabil. Značilno za sanje je, da
se vrše dogodki iz njih z bliskovito naglico.
Ena sama sekunda zadostuje za dolge in
zapletene sanje. Klasičen primer za naglost
sanj je sledeči: Nekdo je sanjal, da je ži-
vel v Parizu za časa revolucije, bil areti-
ran peljan pred sodišče, zaslišan, obsojen
na smrt in peljan pod giljotino. Čutil je na-
tanko udarec sekire na svojem vratu in se
zbudil. Drog, ki je držal posteljno zagri-
njalo, mu je padel na vrat. Najbrže je
povzročil oni zunanji dražljaj vse sanje,
ki so se odigrale gotovo le v isti sekundi,
ko je čutil udarec. Neke druga oseba nam
pripoveduje, kako je nanjo vplivala budil-
ka. Sanjala je, da je šla na Velikonočno
nedeljo praznično oblečena z molitvenikom
v roki po krasni pomladanski pokrajini.
Prišla je pred prijazno vaško cerkev in si-
slahla nežen glas velikonočnih zvoncev. Ma-
homa preidejo ti nežni glasovi v vresčeče
udiranje: Budilka se je vmešala v njene
sanje s svojim ropotanjem. Drugič je doti-
čni sanjal, da je bil z rodbino pri obedu,
ko je vstopila služkinja z goro krožnikov v
rokah. Zavpil je nanjo, naj pazi, da ne pa-
de s krožniki. Ko to izreče, padejo služki-
nji krožniki na tla z velikim ropotom, v
tem ga je zbudila budilka.

• Usodni damski čevlji. V poletni vro-
čini se je letos v Parizu pripetilo več shu-
čajev tajnstvenih smrti med lepoticami pa-
riške družbe. Oblasti so bile v veliki za-
dregi kajti po smrti lepotic ni ostalo nika-
kih sledov, ki bi pojasnili to čudovito epi-
demijo. Končno je nek zdravnik, čigar dru-
žico je tudi zadela žalostna usoda, da je
umrla na nepojasnjen način, napel vse sile
svojega znanja in prakse, da ugotovi vzrok
brdke izgube. In kaj mislite? Smrt je na-
stopila radi zastrupljenja z barvo damskih
čevljev, ki se je v potu nog razkrojila in
prodrla skozi kožo v kri. Nadaljnja zdrav-
niška preiskava je dognala, da so lepotic-
tem bolj izpostavljene nevarnosti nepril-
kovane smrti, čim bolj kričeca je barva in
čim bolj tanka je koža, iz katere so sešiti
čevlji. Čevlji so namreč pobarvani z zelo
strupenimi anilinovim barvilom, ki z lahko-
to prodira skozi tanko usnje. Prej, ko so
dame nosile še nogavice, ne pa pajčevine,
kakor dandanes, jih je tkanina varovala
pred te vrste strupom. Sedaj pa so modni
damski čevlji, zlasti oni pariškega izvora,
vrtno nevarni in zato se priporoča pri
nakupu največja opreznost.

NAJNOVEJŠA POROČILA.
POLITIČEN ATENTAT V
SOFIJI.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Spre-
jeto ob 13. Iz Sofije javljajo, da sta bila
danes jutraj ubita bivša ministra me-
ščanske vlade Genadijev in Gešov. —
Uboj so izvršili komunisti. Podrobnosti
atentata še niso znane.

REKA IN ŽELEZNIŠKI
PROMET.

— Sušak, 31. oktobra. (Izv.) Reški
guverner general Giardino je danes iz-
dal naredbo administrativnim reškim
oblastem, da store danes vse potrebno
za otvoritev železniškega prometa med
Reko, Delto in Brajdico.

— Sušak, 31. oktobra. (Izv.) Danes
so fašisti proslavili obletnico plebiscita,
ki so ga izvršili na Reki. Slavnosti so
moral prisostvovati vsi dijaki, učenci
osnovnih šol, vsi uradniki in vse od njih
odvisne korporacije. Slavnost je bila ze-
lo klaverna. Reško prebivalstvo se sla-
vnosti ni udeležilo. Slavnosti so prisos-
tvovali le elementi, ki so odvisni od fa-
šistov.

Vprašanje uvrstitve uradnikov
— težavna rešitev.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Sprejeto
ob 13.) Na današnji seji ministrskega sveta
je se nadaljevala razprava o uvrstitvi urad-
nikov v kategorije in skupine. Debata je
bila zelo obširna. Radi nejasnosti nekaterih
določil zakona je zadeva zelo komplicirana.
Ze glede razvrstitve uradnikov v I. katego-
rijo so se pojavile zopet nove težkoče, ne-
jasnosti in kompliciranosti. Še mnogo bolj
je težavna uvrstitve uradnikov v II. in III.
kategorijo. Jutraj javljena vest o objavi
vrednotne naredbe je bila preuranjena.

Klerikalci za opozicijski blok

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Dr.
Korošec in dr. Spaho sta zadnje
dneve imela več sestankov. Akcija za
spor. um. glede ustvaritve kompaktni-
ga opozicijskega bloka je zopet ob-
novljena.

Doma kraljski glavni organ.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Red-
akcijski odbor demokratskega parla-
mentarnega kluba je imel danes sejo.
Sklenjeno je, da začne dne 11. novem-
bra izhajati kot dvočedni glavni or-
gan stranke »Demokratija«. Glavna
urednika sta dr. Kosta Kumanudi in dr.
Slavko Sečurov.

Proti vol. na Grškem
udušena.

— Atene, 31. oktobra. (Izv.) Vlada zve-
ste čete, ki so sodelovale pri udušenju proti-
revolucije v severnem delu Grške, so več-
rari popoldne defilirale skozi mesto. Revo-
lucije se smatrajo za popolnoma udušeno.
Čete, korakajo skozi mesto, so vzklikale:
»Živela vlada! Živela republika!«
— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Vojno
ministrstvo je odredilo, da se vsi iz Grške
pobegli protirevolucionarji, vojaki in oficirji
internirajo v posebnem taborišču.

Borzna poročila.

— Zagrebške borze danes nismo pre-
jeli.

— Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Amster-
dam 3275, Dunaj 0.1185, Budimpešta 0.50,
Zeneva 1510, London 380, Milan 383, New-
york 84, Pariz 496.50, Praha 238, Solun 132,
Sofija 84.34.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 31. okt. (Izv.) Današnja pred-
borza: Beograd 6.65, Newyork 561.50, Lon-
don 25.19, Pariz 33.02, Mhan 25.25, Praha
16.475, Budimpešta 0.0305, Bukarešta 2.69,
Sofija 5.20, Dunaj 0.0079.
— Trst, 31. oktobra. (Predborza.) Beo-
grad 26.20—26.24, Dunaj 0.0310—0.0315, Pra-
ga 66.15—66.40, Pariz 130.75—131, London
99.80—100, Newyork 22.20—22.30, Curih 393
do 397.

Darila.

Upravi našega lista so poslali:
Za Gospodarski zvon daruje g. Ludovik
Borovnik iz Boroveli 100 Din mesto cvetja
umrlu g. Cvekcu.
Za sleno daruje g. Rifard Sušnik, lekar-
nar v Ljubljani, 125 Din mesto cvetja na
krsto blagopokojnega tovarša g. Ph. Mr. V.
Prochazke in
za mesne reveže 125 Din v isti namen.
— Darovi. Za napredno menzo (Gosp.
Zadruga akad. društva Jadran) so darova-
li po 100 Din gg.: T. L. Apat velepos., Jul-
ka Oset posestnika, Fran Schauer, graščak
ga. Fina Schauer, zdravnik dr. Šerko, no-
tar Fran Presečnik, Vsi na Vrnskem.
Poleg tega tudi Gremij trgovcev v Ptuj
100 Din. Iskrena hvala!

Izpred sodišča.

— **Drago pismo.** Posesnik France Volčič, vulgo Sorškov, in Jože Avguštin, železniški čuvaj, vulgo Kalanov iz Gorenje vasi, sta pisala predstojniku škofjeloškega sodišča pismo, v katerem sta očitala nadsvetniku Žumru, da drži z Volčičevo ženo, dasi se pajača z drugimi, zato ker mu nosi maslo in jajca. Volčič je bil namreč že enkrat pod kurateljo in ni izključen, da se mu to ponovi. Soobtožena Gašper Karlin, vulgo Plevnar, gostilničar in župan, in pa Franc Porenta, pa sta bila soobtožena, ker sta govorila, da se je dal g. nadsvetnik podkupiti, da bi izkoristil. Natančna preiskava je ugotovila, da so bila vsa ta sumničenja in prazne besede zavist in zloba. Obsojena sta bila Franc Volčič radi pregreška po § 104 in obkrovanja na 14 dni zapor. Karlin in Porenta pa sta bila oproščena, ker se jima krivda ni mogla dokazati.

— **14 parov konj** sta pomagala iztihnati čez mejo v Italijo fin. prip. Lud. Podobnik in Rus Beja Balabov in sta bila obsojena vsak na tri mesece težke ječe in morata plačati 436 Din za ubožni zaklad v Cerknici.

— **Venec** — konjskih podkev je pobasal kovaški mojster iz Brukov Janez Jenko v trgovini »Merkur« v Kranju. Dasi je bila precejšnja gneča, bil je ravno tržni dan, in videl tatu tudi lastnik kovač Sevnik. Skočili so za njim in že pred sosedovo trgovino so zalotili Jenkoto, ki se je živahno razgovarjal s tretjim kovačem Blažunom iz Senčurja. Kaj sta govorila, se ne ve, pač pa trdi Blažun, da je očital Jenku, da lahko po ceni dela, če tako kupuje. Jenko je obdolžil Blažuna, česar pa ni mogel dokazati in je bil Blažun oproščen, Jenko pa je dobil 14 dni strogega zapor.

— **Tat v samostanu.** V frančiškanskem samostanu je shranil neki duhoven svetogorskega zavoda več cerkvenih stvari. Do teh stvari je prišel neki krojaški vajenec, doma iz Trčiča in je vzel namizni oltarski prt, čipke za oltar, ciborij in dva medena pomikana svečnika v skupni vrednosti 3700 dinarjev. Dečko je tatvino jokaje priznal in prosil odpuščanja. Obsojen je bil na šest tednov ječe.

— **Drage kupčije.** Ključavničar France Kosmač je kupil od delavca strojnih tovarov in livaren J. Vidmajerja v Ljubljani 34 rešetk in 4 obročke za štedilnike, vredno okrog 2000 Din, in od nekega neznanega delavca pa 75 kg stare medenine. Izkazalo se je, da je bilo to blago ukradeno. Obsojena sta bila Jože Vidmajer na 6 tednov težke ječe, Kosmač pa radi nakupa sumljivega blaga na 10 dni zapor.

— **Prihika in potreba** sta dovedli električnega J. N., da je vzel trdki Leopold Tratinik 4 medene svetilnike, vredne 400 D. Obtoženec je priznal in povedal, da je bil brez službe in v skrajni potrebi. Z ozirom na te okoliščine je bil obsojen samo na mesec dni težke ječe.

— **Prepoveden vtičilec.** Ko je prišla Helena Jančarjeva iz Besnice s polja domov po malo južino, je našla na tati, ravno ko je ta skočil skozi okno. Ko jo je tat ugrabil, je pobegnil v šumo, toda bilo je prepozno, dekle ga je spoznalo. Bil je domačin in je že pri hiši delal. Ovidjo Božič je spočetka trdil, da on ni bil in ni hotel od tatvine ničesar slišati, končno pa se je pred jasnimi dokazi upognil. Ukradel je Janezu Jančarju 1200 D gotovine, pri oknu pa je imel pripravljeno še harmoniko in lovsko puško, kar je že vrzel skozi okno, pa ni mogel vzeti, ker za je dekle prepodilo. Obsojen je bil na 8 mesecev težke ječe in mora plačati Jančarju 1325 Din, v kazni pa se mu vstaje preiskovalni zapor.

— **Smrkavega konja** je dobil in parkrat prodal živinski kupec France Virant. Bil pa je mož v dobri veri, da je konj, ki je bil sicer popolnoma zdrav, le malo prehlajen. Da je smrkavost pri konju lajku res težko ugotoviti, je povedalo več prič. Končno pa je ta konj okužil pri Jeri Zrimčevu, kjer za je imela nova lastnica za nekaj dni v hlevu. Zrimčevega konja, katerega so pobili Virantovega konja pa so oddali konjedercu. Virant je bil obtožen radi pregreška po § 66 zakona o živinskih kužah, bil pa je oproščen, ker se sodišče ni moglo uveriti, da je vedel za konjsko bolezen.

— **Opozorjamo,** da se je Alfonz Breznik, največja trdka klavirjev in vseh glash. instrumentov preselila o lastno hišo, **Mestni trg 3, poleg magistrata.** Ogledite si zalogo in veliko izbero tega najsposobnejšega podjetja v Jugoslaviji. (11.623)

— **Kako se kuha dobra kava:** V zadnjih številkah »Slov. Naroda« je bilo navodilo za kuhanje kave, kjer se obenem priznava, da je mogoče pri pravilnem kuhanju še zvišati okus. Izdatnost in barvo kave, ako se doda dobra kavina primes. Pri tej priliki ne smemo pozabiti opozoriti na tukajšnjo domačo Kolinsko tovarno, katera izdeluje izvrstno cikorijo v zabočkah in dobro znano redilno kavo s srcem. Poskusite in prepričate se, da prekaša izdelke tuje trdke akoravno se ta hvali, da je najboljši.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

— **Koncerti** Danes in redno vsaki dan v novo renovirani restavraciji in kavarni »Tratinik«. Koncert ciganske kapele od pol 9. do pol 1. ure ponoči. Vstop prost. — **Cene običajne.**

MIRIM
ČOKOLADA je valed njene fine kakovosti zaslovela že daleč po Jugoslaviji!
MIRIM, MARIBOR

Premog Drva Oglje
Excelsior - cement
1. strešna lepenka
najboljši! // najcenejši!
pri
„Impex“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
Telefon 70, 349.

Pustolovka - iz Monte Carla -
od 8.-11. i. del. — V treh delih.
V glavni vlogi **ELLEN RICHTER**
KINO TIVOLI

Rešimo sokolski „Tabor“!

Industrija moškega perila išče v tej stroki izvežbanega poslovodjo
Oferte na poštni predal 1x6, Ljubljana I. 11548
Industrijsko podjetje
v sredini mesta, opremljeno s stroji in motorji, skladišči, pisarno in izloženimi okni, pripravo za vsako obrt, se takoj odda v najem. Vselitev lahko takoj. Penudbe pod industrija na ogledni zavod Ivo Sušnik, Maribor. 11608

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes naša nadvse ljubljena soproga, odnosno mati, tašča, stara mati, gospa
Frančiška Tomšič roj. Keher
posesnica
ob 11. po dolgi, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek, 1. novembra ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Volčji potok na kamniško pokopališče na Zale.
Maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.
Volčji potok, dne 30. oktobra 1923.
Martin Tomšič, soprog. — Martin Tomšič, sin. — Frančiška Frey, Minka Štiglič, Helena Adamič, Rozi Bezenšek, Angelika Nardin, Ivanka in Režika, hčere. — Oskar Frey, Anton Štiglič, Franc Adamič, Ernest Bezenšek in Rikard Nardin, zetje. Neži, sinaha. — Vnuki in vnukinje in vsi ostali sorodniki.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglaševanja do 20 besed Din 3.—; vsaka nadaljnja beseda 50 para, s davčino vred

Službe

Poslovodjo, dobrega, sprejem. — Auto-Florjancič. 11.592

Marljivega učenca dobrih staršev, najraje z dežele, sprejme Franjo Krenčič, čevljar, Zagorje ob Savi. 11.379

Prodajalka, izurjena v manufakturni stroki, išče službo. — Ponudbe pod Izurjena/11552 na upravo »Slov. Nar.«

Šivilja se priporoča za izdelovanje oblek in perila za nam dom in po hišah. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 11.612

Iščem čevljar-skega pomočnika, starejšega, za stalno namerčenje z vsjo oskrbo, ter vajenca. Nastop takoj. — Matija Bukovec, čevljar, Cvetkovi, Jastrebarsko, Hrvatsko. 11.578

Okrajni zastopnik, spreten in agilen, se išče za takojšnji nastop. Upokojenci imajo prednost. — Sprejme se tudi prvovrstni mehanik za popravila šivalnih strojev. — Ponudbe pod »Zastopnik 11.533« ali »Mehanik/11533« na upravo »Slov. Nar.«

Sprejemem takoj 2 pisarniški moči (gospodični) v dobro službo. Pogoji: popolno znanje, v govoru in pisanju, slovenskega in nemškega jezika, ali pa popolno znanje hrvaškega in nemškega jezika. Prosimo za stanovanje, kurjavo in razsvetljavo. — Ponudbe naj se stavi na: E. V. Feller, Zagreb, Jurjevska ulica 31a, in sicer pisane v onih jezikih, katere obvladujejo, to je slovensko in nemško, ali pa hrvaško in nemško (torej vedno v dveh). — Prepis dokumentov naj se priloži, potem zahtevana plačila navede, ter pa mogočnosti slika, če pa te ne, naj se v prošnji označi, da je prošilka popolnoma zdrava. 11.614

Gospodinja, prvovrstna kuharica, išče primerno mesto v večjem gospodinjstvu; gre tudi k samski osebi. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 11.557

Lesni manipulant. Za takojšen nastop z večletno prakso pri lesnih manipulacijah. — Prezema tudi poslovanje parnih žag ali skladišča. — Ponudbe na upravo »Slov. Nar.« pod »Zvest/11.440«

Kot praktikantinja za pisarniška dela (za par mesecev brezplačno) želi nastopiti gospodična. — Ponudbe pod »Poštena in zanesljiva 11.559« na upravo »Slov. Naroda«.

Trg. pomočnica galanterijske, manufakturne stroke, z znanjem treh jezikov, stara 24 let, išče službo; najraje na deželi. — Ponudbe pod »Pomočnica 11.593« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodajalka za prodajo moke, pridna in poštena, se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Prednost imajo take, ki so ravno dovršile učno dobo na deželi. — Ponudbe na: K. Zupanc, valjični mlin, Sevnica. 11.607

Električna zadruga v Zagorju ob Savi razpisuje mesto električnega monterja, veččega samostojnega obratovanja vseh v stroko spadajočih poslov. (Nizka napetost — skand. tok 220/380). — Prošnje z vsemi prilogami je nasloviti na načelstvo do 15. novembra t. l. 11.617

Prodaj

Kompletno opravilo dobro ohranjeno, iz hrastovega in češnjavega lesa za spekerijsko trgovino, prodajno po ugodni ceni. — Naslov: Josip Kus, Št. Vid, pošta Lukovica pri Domžalah. 11.610

Otroški voziček se poceni prodaja. — Karlovska cesta 26 (Tanko). 11.595

Nova boa (Luchskatze) se poceni odda. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 11.591

Indian Big Chief s priklopnim vozom prodaja trdka Kenda, Ljubljana. 10.818

Pianino, (izboren fabrikat) oklopnih konstrukcij, črno poliriran, le malo rabljen, se za ceno 14.500 Din prodaja. — Ambrožev trg št. 3, pritličje, levo. 11.622

Damski plašč (Pelzmantel), popolnoma nov, modern, iz rjave kožuškovine napredaj začel 18.000 kron. — Za ogledati: Sv. Petra nasip 37, levo. 11.558

Napredaj razna vinska posoda in 5 velikih hranih sodov, dokler traja zaloga. — Avguštin, Sp. Šiška, Št. Jerneja c. 231

Proda se oprava za spalno sobo, kompletna, jako dobro ohranjena, po nizki ceni. — Ogleda se lahko: Sv. Petra cesta 51, I. nadstropje. 11.609

Najvišjemu ponudniku prodam 20 (dvajset) vagonov prvovrstnih bukovih suhih klanih drv brez okroglice, franko vagon Južna železnica Židani most. — Reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe pod šifro »Drva« na Aloja Company, Ljubljana. 11.581

Električen motor, rabljen, zelo dobro ohranjen, fabrikat A E G 18 HP, 220 Volt, 50 period, se prodaja, oziroma zamenja za drug motor 25 HP, 380 Volt proti odgovarjajočemu doplačilu. Istotam se prodasta dve traverzi, dolgi 12 m, visoki 28 centim. in široki 12 centim. ter nekaj orohovega furnirja. — Ponudbe poslati na »Motor/11.431« na upravo »Slov. Naroda«.

Autó »Praga«, 4 tonski, s polnim gumijem, napredaj. — Ogleda se pri Auto-Florjancič, Ljubljana. 11.421

Spalnica, kompletna, nova, nadalje salonsko ogledalo, več originalnih slik, gik, moško sedlo in druge malenkosti napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 11.417

Prodaj: 5 velikih krasnih hranih sodov, razno transportno vinsko posodo, kompletno vinsko sesalno, sokarsko orodje, košesli, stroj za mleto rastlin. — Ogleda se: Avguštin, Spodnja Šiška, Sv. Jerneja cesta 231. 11.605

Stanovanja

Stanovanje iz dveh do treh sob išče za takoj mirna rodbina brez otrok v stari ali novi hiši. — Ponudbe pod »F. M. 9/11576« na upravo »Slov. Nar.« 11.576

Odda se meblenovano stanovanje (dve sobi, kuhinja in priključek) in trgovski lokal v Spodnji Šiški. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 11.588

Lepa soba, meblenovana, s posebnim vzhodom, se odda s 1. ali 15. novembrom. — Ponudbe pod »Mesečna soba/11.602« na upravo »Slov. Naroda«.

Odda se lepa zračna soba s električno razsvetljavo v sredini mesta, proti nametni za ceno leto naprej. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 11.603

Meblovana soba z dvema posteljama in posebnim vzhodom, v sredini mesta, se odda takoj dvema gospodoma. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 11.604

Kupim

Večje množino živega srebra kupim. — Ponudbe na: I. Avgustin, tovarna za ločenje kovin, Spodnja Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 231. 11.606

Perzijsko preprogo kupim iz privatne roke. — Ponudbe s kratkim opisom preproge in velikosti ter cene naslovijo naj se na upravo »Slov. Naroda« pod »Preproga/11.599«.

Kupim Biedermeier-spalnico, obednico, salon, ev. posamezne komade in renaissancno obednico, mizo in stole, a vse starinsko. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »A/11598«.

Kupim več vagonov korenja, zdravega, lepega, čistega, belega, rumenega in rdečega. Tudi nekaj vagonov letošnjih lepih orehov. — Ponudbe s ceno, franko postaja, na upravo »Slov. Naroda« pod »Korenje, orehi/11.490«.

Starinski barvaste steklenice, leseni lestenci, svečniki, sekretarji, tabernakliji itd. se kupujejo po najvišjih cenah. — Popis z natančno navedbo cene na: Julij pl. Huebnerhofen-Silbermag, Zagreb, Ilica 131a. 11.615

Xenemichine

Proda se baraka na vrtu g. Koširja pred Prulami. — Poizve se v vili Justina na Prulah. 11.601

Vila na Bledu s velikim vrtom se radi izselitve prodaja za nizko ceno. Radi s 1. novembrom v veljavno stopitih takš je prodaja nujna. — Ponudbe pod »Izselitev 11.580« na upravo »Slov. Naroda«. 11.589

Trgovina in vinska klet za 400 hl se odda v najem. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 11.549

Lepa hiša v Studencih pri Mariboru z lepim vrtom in sadovnjakom se ceno prodaja. — Več pove Feliks Borušak, Trbovlje II. 11.441

LAHKE POGOJI! Parcela pod Tivolijem se prodaja. — Ponudbe pod »Lepa lega/11.587« na upravo »Slov. Naroda«.

Nova vila v Ljubljani, z vsem komfortom, takoj prosta, se prodaja. — Več se izve vsak delavnik od 1. do 2. na Askerčevi cesti št. 15 (nasproti lekarne Bohine). 11.590

Proda se hiša, zidana leta 1922, tri sobe, kuhinja, lep ograjen vrt, dolga njiva. Cena 390.000 kron. — Sevnica ob Savi št. 39. 11.443

Hiša s posestvom Proda se hiša, obstoječa iz več sob in priključek, kakor tudi gospodarsko poslopje. Dališe 3 njive in 4 parcele gozda po čisto dvotisoč hektar. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda« pod »Hiša s posestvom/11.361«.

Prodajam žago z gostilno, trgovino in 6 orolov posestva za 500 tisoč dinarjev, posestva od 2 do 200 orolov za 75.000 do 350.000 dinarjev, dalje trgovine, hiše in vile s stanovanjem po ugodnih cenah. — K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 11.425

Proda se takoj dvonadstr. vila z velikim sadnim vrtom, primerno za kako podjetje, blizu kolodvoru v Celju. Iz vile krasen razgled po mestu in okolici. Stanovanje takoj na razpolago. — Poizve se pri Perlič, Selo 38, občina Moste. 11.565

Proda se posestvo (dobičkanosno) ob glavni cesti pri Mariboru, obstoječe iz vinograda, sadovnjakov, travnikov, gozposke hiše, dveh vinčarij z gospodarskimi poslopiji: lep dvor. Cena 650.000 Din. — Pisemne ponudbe pod: M. S. Maribor, Grajski trg 2. 11.321

Lokali

Išče se manjši trgovski lokal na prometni cesti za februar. — Ponudbe pod »Lokal 1924/11.596« na upravo »Slov. Naroda«.

Dopisovanje

Znanja želi mlad samostojen obrtnik z gospodnično ali vdovo z nekaj sredstvi. — Ponudbe pod »1000/11.600« na upravo »Slov. Nar.«.

Posejila

Potrebujem za 4 do 6 tednov posejilo 25 do 50 tisoč dinarjev. Dam prvovrstno poročilo v polno varnost ter plačam visoke obresti. — Ponudbe prosim na upravo »Slov. Naroda« pod »Trgovce/11.551«.

Kdor posodi na vknjižbo 35.000 Din, dobi takoj stanovanje (velika soba, kuhinja in nekoliko vrta). Stanovanje je v novi hiši. — Ponudbe pod »Sigurnost T. K./11.585« na upravo »Slov. Naroda«.

Razno

Vsakovrstne čevlje, gamaše, sportne čepice, bombaže in volnene pletenice vseh barv nudi vedno najceneje: Razpošiljalnica »Konkurencija«, Ljubljana, Zgornja Šiška. 8159

K. Widmayer pri »Solincu«

za vodo. Velika izbira volnenih jopic in čepic. Raznovrstno perilo. Svilnati in drugi robci, šerpe. Manufakturno blago. Obleke in predpasniki. Vsa opravila za novorojenčke. Maje, nogavice domačega izdelka. Venci in šopki za neveste, odeje (kovrte). Edina za loga poč (abtahov). Na debelo primeren popust. 11.527

Rezanje drv z motorno žago. — Ludvik Heršič, na Friskovcu, Voljska ulica. 11.140

Trapistovski sir la, »Grojere« sir ter čisto maslo nudi po najnižji ceni Lazzarini in sirarna Karlo Lazarek, Dečano vac. 11.491

Kvačkam zelo poceni volnene in svilene jumperje, otroške oblečke itd. — Naslov: Rožna ulica 39, I. nadstropje. 11.517

Pozor! V novo otvorenji mlekarni v Kolodvorski ulici 35 se dobi vse dan dobro sveže in kuhano mleko, kakor tudi razna živila. 11.616

Sportne čepice in klobuke

(lepe) nudi poceni: specialno delo, solidne cene. Iste prevzame tudi v delo Anton Zavodnik, industrija čepic v Kranjski gori. 11.486

Solventnim filatelistom

pošiljam boljše znamke na izbiro. Sporočite države, za katere se zanimam. Dobre reference ali depot pogoji. — Oswald Meža. 11.459

Kurze za angleščino

za 3-5 oseb daje po znižani ceni A. Farler, Prizakova ulica (Tünnisova hiša). — Pojasnila vask delavnik od 1-2. 11.452

Priporočilo!

Točijo se dobra vina, posebno priporočljiva čez ulico, Stajerski cveček lister 9 Din, mošt 12 Din, haložan, beli, 12 Din, burgundec 15 Din. — Mestni trg št. 13, pri Firdihu, v Ljubljani. 11.621

Mali oglasi
Slov. Naroda
imajo
najboljši uspeh!

Naznanilo.

Vljudno naznanjam p. n. naročnikom in drugemu občinstvu, da sem prejel najnovejšo angleško in francoske modne vzorce za moške obleke, površnike in zimске sukne. Izvršujem vse po najmodernejšem kroju in zmernih cenah.

Za obilen obisk se priporočam

Fran Malis,
diplomiran krojač,
Ljubljana, Tržaška c. 29.

Veliko nagrado

dobi, kdor zamenja stanovanje dveh velikih sob z vsemi pritisklinami v bližini kralja Petra vojašnice za vsaj tri sobe v središču mesta. Ponudbe na upravo lista pod Obojestransko zadovoljnost 11547.

Naznanilo.

Tvrda Fric Zemljic, vinogradnik in veletrg. vina iz Ljubljane v ljubljansko g. gostilničarjem in restavracijam, da je v hiši g. Ivana Lapajne v Novem Udmatu pri Ljubljani otvorila zalogo prvovrstnih ljubljanskih vin ter se bo potrudila cenjene odjemalce kar najbolje postreči in se priporoča za obilen obisk.

Vesna "Brata Pohlin I. dr."
tvornica
vlasnic, kljukic, rinčic za čevlje,
kovinastih gumbov i. t. d.
Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa
naročila, ki se
tako in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri
večjih naročilih popust. 6865

Odvetnik dr. Rihard Faninger

sporoča vlijudno, da je prevzel odvetniško pisarno blagopokojnega gosp. dr. Vladimira Serneca, odvetnika v Mariboru, Sodna ul. 14.

Kupimo vsako množino konjakovih - steklenic
po najvišjih cenah!

"ALKO" veletrgovina žganja d. z o. z.
Ljubljana (Kolizej).

Oblastveno dovoljena razprodaja

Ker nameravamo oddelek za **pletence, trikotaže in perilo** popolnoma opustiti, prodajamo od ponedeljka dne 29. oktobra vse v to stroko spadajoče blago po **globoko** znižanih cenah. V poštev pridejo različne volnene modne jopice, jumperji, sviterji, čepice, dokolenice, gamaše, floraste, svilene in patentne nogavice, nogavice za gospode, volneno in bombažasto normalno Jaegrovo perilo, različno perilo za dame in gospode, izgotovljeno iz najboljšega batista, šifona in cefirja, predpasniki iz kretona in klota, svilene in etaminaste bluže, dalje vsakovrstni žepni robci, triko in glave rokavice, ovratniki, kravate kakor tudi razna kosmetika in galanterijsko blago.

Razprodaja se vrši samo toliko časa, dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE - LJUBLJANA.

Bukovo oglje
nudi najceneje
H. Skala - Ljubljana
Mirje št. 4 1139

Sprejmite se takoj
3 čevljarski pomočniki
za srednje delo. Plača po dogovoru, Delo stalno. — **Mihail Pojavnik**, Celje, Dolgopolje 9.

Najboljši premog, drva in oglje
kupite najceneje pri
Družbi ILIRIJA
LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. 2243

Rešimo sokolski, Tabor!

Zobni atelje

Friderik Hr. Zins

ordinira od 5. novembra 1923 naprej v palači Ljubljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1a.

Pri nizki ceni!

IGN. ŽARGI, Ljubljana

Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbiro potrebščin za krojače in štolje. Krasna izbira volnenih površnih jopic, jumperjev, ovijakov, rokavic, nogavic itd. Trikotaže vseh vrst. Moško, damsko in otročje perilo. Zaloga raznih kravot, posebno samovoznic po primerno najnižjih cenah.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Cisto zastoj

ne, ampak po izredno nizkih cenah dobite vse vrste sukna, hlačevin, žameta, barhenta, flanele, klota, platna trikotaže, jonic, pletov, ogrinjal, nogavic, prvovrstnih nahrbtnikov v vseh velikostih (domači izdelek) in najrazličnejše drugo blago v neovotvorjeni trgovini

"DANICA"

MAJZELJ & RAJSELY

Ljubljana, Turjaški trg št. 1. (bivša "Preskrbovalnica")

Samo dobro, solidno blago. — Postrežba točna.

Cene konkurenčne.

Isto'am se otvori v kratkem oddelek za usnje vseh vrst. Vsek si naj ogleda. — Nikdo ni prisiljen kupiti.

Na drobno!

Na debelo!

PRAVKAR JE IZSLA NOVA KNJIGA

KAVER MESKO:

= Naše =
življenje

Cena broširani knjigi Din 18.—, po pošti Din 21.—.
Cena vezani knjigi Din 25.—, po pošti Din 28.—.

Narod. knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica 7.

"Color",
najboljša, neškodljiva BARVA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica
(popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6-1.

STEZNIKE

(moderac)

po životni meri priporoča

Ana Hutter

Dunajska cesta 6-11

v bliži lekarni Piccoli.

Najnovejša izna'dba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblik.

Anton Boc, 9011

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6.

I. nadstr. Glince-Vič 46

Oblast. avt. elv. inž.

A. ŠTEBI

tehn. pisarna, Ljubljana,
Dunajska cesta 1a (v palači
Ljubljanske Kreditne banke).

Projektira električne centrale, posvetuje občine in privatnike ter daje strokovna mnenja. 11359

Premog

iz rudnika Trbovlje,
cement

stalno v zalogi pri

H. Petrič,

sedaj Gosposvetska cesta 16
nasproti Kolizeju. 10503

Naznanjam, da prodajam
v dopoldanskih urah na stojnici pri "Zmajnem" (jubilejnim)
mostu pristne

kranjske

klobase.

Kvaliteta ista kot na ljubljanskem velesejmu.

E. Jare, Ljubljana

Hradeškega vas št. 35

11445

Za izdelovanje

: steznikov :

(modrcev)

trebušnih pasov itd. se pri-

poroča cenjenim damam

Terezija Kranjc, Ljubljana,

Sv. Petra cesta 28.

11444

Damski modni plašči,

jope in kostumi

20% popusta

v konfekcijski trgovini

Fran Lukić

Pred škočijo 19.

11444

Važno naznanilo!

Kamgar, sukno, dubl, pliš in druga manufaktura iz prvih čeških in angleških tvornic došlo!

Oglejte si pri

Lenasi & Gerkman, Ljubljana.

P. n. šivilje gospodinje opozarjamo, da so zopet dospeli najboljše šivalni stroji

Gritzner v vseh opremah

Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (šofanje) brezplačno EDINO le pri:

Josip Petelinc Ljubljana

Sv. Petra nasip.

Novosti v damskih klobukih

klobučevine in v vseh modnih barvah.

Najnižje cene!

Največja izbira!

modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ulica 3

Razkuževalna + sredstva +

Uradna potrdila stalne bakteriološke stanice v Celju in medic. higijskega inštituta na Dunaju.

Popolnoma enakovredna inozemskim izdelkom in znatno cenejša.

Lysoformin — Amoniak 2 0/0 — Lapo Kalinus

— Argentum nitr.

Lysofin, zajamčeno kemično čist, 50 0/0 kresola in je trikrat destilirano, proti kugi na gobcu in parklji.

Sirov lysoformin za razkuževanje delavnic in pisarn, ker vsebuje kaljevo milo in formaldehyd, je to jako čistilo, močno razkuževalno sredstvo, ki je tudi jako poceni.

Urinol za stranišča.

Turško rdeče olje 80 0/0 in 50 0/0 iz najboljšega marsejskega olja znamka „Lavoisier“. Polnjeno v steklenice in pločevinaste konve po 2 1/2 in 5 in 25 kg.

Kemo-tehniški farmacevtski zavod „LAVOISIER“

dip. inž. Ed. Kandušar. Celje, Prešernova ulica št. 22

Zaloga in zastopništvo Pipan & Comp., Ljubljana, Rasljeva cesta 1.

NAJNOVEJŠE KNJIGE

Tiskovne zadrage v Ljubljani.

Novačan A., Samosilnik. Povesti.

Vezano Din 48.—; broš. Din 40.—; poština Din 1:50.

Hurban-Vajanski, Leteče sanje. Povest.

Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poština Din 1:50.

Slentkiewicz, Z ognjem in mečem. Histr. zgod. romao.

Vezano Din 120.—; broš. Din 106.—; poština Din 5:50.

Lah, Angelin Hidar. Zgodovinski roman korotanski.

Vezano Din 32.—; poština Din 1:50.

Pregelj J. Azazel. Zalogra.

Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poština Din 1:50.

Thoma, lokalna železnica. Igra.

Broš. Din 23.—; poština Din 0:75.

Coster, Uleenspiegel. Zgodovinski roman.

Vezano Din 70.—; broš. Din 60.—; poština Din 3.—.

Veber, znanost in vera.

Mehko vezano Din 65.—; poština Din 1:50.

Cermelj L., Materija in energija.

Mehko vezano Din 60.—; poština Din 1:50.

Melik A., Jugoslavija. Popis pokrajin.

Mehko vezano Din 65.—; broš. Din 50.—; pošt. Din 2:50.

Službena pragmatika drž. nameščencev.

Din 8.—; poština Din 0:75.

Novi vojaški zakon.

Din 16.—; poština Din 1.—.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrage v Ljubljani, Prešernova

ulica 54.

Jugosl. importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PECLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovna železa za slavnostne in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine F. FARIC iz deluje vse predmete iz litga železa v vsaki množini in velikosti točno po modelih, armature iz medi in kovin za vsako potrebo.

Tel. inter. 82. **MARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. inter. 82.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

KAPITAL in REZERVE Din 17,500.000.—

∴ Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ∴

Brzjavlj. Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Moza - Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ul.)